

Trage wegen vzw

Praktijkdagen trage wegen - 12 oktober 2010

Provinciehuis Brugge

Bijlage 1

overzicht juridische statuten van trage wegen

→ Handhaving

De fysische toegankelijkheid, het openbare gebruik en het trage (hoofdzakelijk) niet-gemotoriseerde karakter moeten gevrijwaard worden. Ook de veiligheid van alle gebruikersgroepen en de beschadiging aan de wegen moet gehandhaafd worden.

Wat met afgesloten wegen?

Nog te vaak worden wegen omgeploegd, afgesloten of sluiks ingepalmd. Als de gemeente niet reageert, brokkelt het netwerk van trage wegen verder af. Nochtans heeft de gemeente de plicht – om openbare wegen open te houden. Zij beschikt ook over de nodige bevoegdheden om deze plicht uit te oefenen.

1. Over welke wegen gaat het?

- **Voet- en buurtwegen die in de Atlas der buurtwegen staan, die niet gewijzigd of afgeschaft zijn (vb. door afschaffingsbesluit of ruilverkaveling).**

- **Gemeentewegen in eigendom van de overheid**

- Openbare wegen waarvan de bedding eigendom is van de gemeente, bv. typisch in verkavelingen (doorsteekjes).

- **Feitelijke buurtwegen**

- De gemeente verkrijgt een recht van overgang over de private wegzate (publiekrechtelijke erfdiensbaarheid) als de doorgang gedurende dertig jaar voortdurend en onafgebroken, openbaar en niet dubbelzinnig werd gebruikt.

- Deze erfdiensbaarheid stelt zich in zonder enige formele administratieve handeling van de gemeente. Het is hiervoor dus niet noodzakelijk dat de weg ingetekend wordt in de Atlas der Buurtwegen.

- De erfdiensbaarheid blijft bestaan, zelfs als het openbaar gebruik ophoudt. Slechts de wegbeheerder (de gemeente), kan de bestemming als openbare weg 'desaffecteren'.

- Wanneer de gemeente bezitsdaden stelt (zoals het aanbrengen van verlichting, nutsleidingen, ...) wordt de gemeente eigenaar van de bedding.

(Uit: Vuye, H. (1994) - Fundamentele regels omtrent buurtwegen. Het arrest van het Hof van Cassatie van 13 januari 1994 AR. 9551 - Gemeente Plombières t., Leclercq - Eerste Kamer Fr., Uit: Recente Arresten van het Hof van Cassatie 1994 - pg. 93-97)

- **Openbaar gebruikte wegen (nog geen 30 jaar)**

- Van zodra een particuliere eigenaar het publiek gebruik toelaat of gedooft, ontstaat er een recht van openbare doorgang.

- Gevolg (volgens Hof van Cassatie in arrest van 8 februari 1904): "1. De overheid kan zijn politiebevoegdheid uitoefenen. 2. De weg wordt opgenomen in het openbaar wegnnet, met alle juridische gevolgen van dien voor aangelanden en gebruikers."

- De gemeente heeft ook hier de plicht de weg te onderhouden. De eigenaar kan niet op de bestemming van de weg terug komen zolang de openbare bestemming voortduurt (hij mag de weg niet versperren of opheffen).

(Arrest van 16 november 1906 van het Hof van Cassatie)

- Het verschil met feitelijke buurtwegen is dat het recht van openbare doorgang verdwijnt van zodra het publiek gebruik wegvalt. De bestemming als openbare weg hangt dus samen met het gebruik (terwijl bij buurtwegen en feitelijke buurtwegen de bestemming als openbare weg samenhangt met de door verjaring ontstane publiekrechtelijke erfdiensbaarheid)

OVERZICHT STATUUT OPENBARE TRAGE WEGEN (>< private trage wegen zoals bospaden, ...)	Gemeente is wegbeheerder	Recht van openbare doorgang	Rechtsbasis	Eigendom van de bedding (eigenlijk niet van belang, want openbare bestemming schakelt alle private rechten uit)
Buurtwegen uit de Atlas der buurtwegen	Verantwoordelijk voor onderhoud en het vrijwaren van de toegankelijkheid + politiebevoegdheid	Ja, het recht blijft behouden als de weg wordt afgesloten of ingepalmd, tenzij voor de rechter wordt bewezen dat de buurtweg 'verjaard' zou zijn.	Wet op de buurtwegen	Chemins/buurtwegen: meestal overheid – Sentiers/voetwegen: meestal privé (eigendomsrecht kan worden verkregen door bezitsdaden)
Gemeentewegen		Het openbaar domein is onverjaarbaar		Overheid
Feitelijke buurtwegen (onbenoemde openbare wegenis)		Ja, gemeente verkrijgt openbaar recht van doorgang door verjaring na 30 jaar voortdurend en onafgebroken, openbaar en niet dubbelzinnig gebruik. Het recht blijft behouden als de weg wordt afgesloten of ingepalmd.	Verkrijgende verjaring volgens het Burgerlijk Wetboek (art. 2229 / 2265)	Privé, eigendomsrecht kan worden verkregen door bezitsdaden nadat het recht van doorgang is gevestigd
Openbaar gebruikte wegen		Ja, maar verdwijnt van zodra het publiek gebruik wegvalt (niet als dit komt door afsluiting of inpalming).	Cassatie (8 februari 1904 en 16 november 1906)	Privé

2. Wat kan de gemeente doen om inbreuken tegen te gaan?

Elk van deze vier categorieën van wegen behoren tot het openbare wegennet: voor elk van deze wegen is de gemeente wegbeheerder en moet zij bijgevolg instaan voor het onderhoud en de onbelemmerde doorgang van deze wegen. De gemeente beschikt hiervoor over heel wat mogelijkheden:

1. Politiebevoegdheid van de gemeente

De burgemeester en schepenen en de leden van de lokale politie zijn gemachtigd overtredingen op de wet op de buurtwegen vast te stellen en een proces-verbaal op te stellen. Naast de eigenlijke strafmaatregel, zal de rechtbank het herstel van de weg in de voorgaande toestand bevelen, binnen een welbepaalde termijn. Respekteert de overtreder het bevel tot herstel niet, dan zal het gemeentebestuur in zijn plaats kunnen optreden, en de kosten verhalen.

Het gemeentebestuur kan dus zelf ingrepen uitvoeren op openbare wegen waarvan zij de beheerder is (ook openbare wegen op private grond) om de vrije doorgang te laten respecteren. Het laten verwijderen van afsluitingen of het snoeien van een haag kan zelfs aan de overtreder worden aangerekend. De burgemeester en leden van de lokale politie kunnen overigens overtredingen vaststellen en verbaliseren.

2. Strafrechtelijke veroordeling via de politierechtbank (volgens het veldwetboek)

Het afsluiten van openbare wegen is een aflopend misdrijf volgens het Veldwetboek. De verjaringstermijn is 6 maanden. De gemeente kan proces-verbaal opstellen en zich burgerlijke partij stellen. De politierechter legt een geldboete op en vordert herstelmaatregelen. Een analogie met verkeersboetes is dus niet ver weg. Het "kwaadwillig versperren van de openbare weg" is strafbaar. Het Strafwetboek voorziet geldboetes en gevangenisstraffen.

3. Burgerrechtelijke veroordeling voor de Vrederechter (volgens het burgerlijke wetboek, wet op de buurtwegen)

Een dergelijke vordering is even onverjaarbaar als de buurtweg zelf, ze kan dus ook nog na tientallen jaren van onbruik. De gemeente stelt zich hierbij burgerlijke partij. De rechter vordert herstelmaatregelen en kan daarbij ook dwangsommen opleggen.

Een dergelijke procedure kan echter lang aanslepen. Beter is het om de afsluiting te laten verwijderen en nadien de overtreding te laten berechten voor de burgerlijke rechtbank.

→ Wat met sluijverkeer en quads?

Elke weggebruiker die er door de breedte van de openbare weg kan, mag deze gebruiken. Het gebruik van een trage weg kan echter wel beperkt worden door een gemeentelijk politiereglement.

1. Sluijverkeer

Trage wegen die voldoende breed zijn worden soms gebruikt als sluijweg voor autoverkeer. Hierdoor dreigt het traag karakter van de weg verloren te gaan. Bovendien komt de veiligheid van voetgangers, fietsers en ruiters in gevaar. Een mogelijke oplossing is het opstellen van een aanvullend gemeentelijk politiereglement.²⁶

Hierdoor kan de gemeente bepaalde

gebruikersbeperkingen op de wegen onder haar beheer vastleggen. Het is de gemeenteraad die deze moet goedkeuren, onder goedkeuring van de Vlaamse minister bevoegd voor mobiliteit.

In de verkeerswetgeving werd het verkeersbord F99c geïntroduceerd om landbouwwegen aan te duiden. Deze wegen zijn enkel toegankelijk voor landbouwvoertuigen, voetgangers, fietsers en ruiters. Uiteraard hoort bij elke ingreep om sluijverkeer tegen te gaan ook een afdoende vorm van controle en verbalisatie.

2. Quads²⁷

Routegebonden gemotoriseerde recreatie zit al een tijdje in de lift. Vooral het gebruik van quads langs trage wegen lijkt almaar toe te nemen. Deze vrije-tijdsbesteding is moeilijk te combineren met andere vormen van trage-wegengebruik: door hun snelheid brengen ze wandelaars, fietsers en ruiters in gevaar. Ze zorgen voor geluidsoverlast en brengen schade toe aan de wegbedding. Vooral onverharde, ecologisch waardevolle veldwegen of bospaden boeten in aan kwaliteit en belevingswaarde.

Hoe kunnen gemeentebesturen hun trage-wegenpatrimonium behoeden voor deze vorm van gemotoriseerd geweld?

3 mogelijke oplossingen

- Een aanvullend verkeersreglement²⁸ dat gemotoriseerde recreatie op welbepaalde wegen aan banden legt, is een eerste oplossing. Toch zijn er twee problemen. Ten eerste staan heel wat quads ingeschreven als landbouwvoertuig (ook door niet-landbouwers). Een tweede probleem is de verplichting om overal officiële verkeersborden te gaan plaatsen, wat erg duur kan uitvallen en de nodige verrommeling van het landschap met zich meebrengt. Daarom kiezen sommige besturen voor een tweede oplossing.
- Voor het geheel aan land- of buurtwegen vaardigt de gemeente een algemeen verbod uit, met mogelijkheid tot afwijking door de burgemeester.
- Ten slotte kunnen sommige problemen ook worden geregeld via de milieureglementering (geluidshinder, bijvoorbeeld).

26 Voorbeeld zie www.trage-wegen-lijn.be > documenten > gemeentelijk beleid

27 Themabrief van het agentschap Binnenlands Bestuur:

www.trage-wegen-lijn.be/downloads/themanieuwsbrief20080610.pdf

28 Gemeentelijk modelreglement "Geluidshinder door gemotoriseerde recreatie" op www.trage-wegen-lijn.be > documentatie > gemeentelijk beleid

Trage wegen vzw

Praktijkdagen trage wegen – 12 oktober 2010

Provinciehuis Brugge

Bijlage 2

Fundamentele regels omtrent buurtwegen (H. Vuye)

Het arrest van het Hof van Cassatie van 13 januari 1994

Uittreksel uit: Recente Arresten van het Hof van Cassatie 1994 – pg. 93-97

Fundamentele regels omtrent buurtwegen
Het arrest van het Hof van Cassatie van 13 januari 1994
AR. 9551 – Gemeente Plombières t., Leclercq – Eerste Kamer Fr.

Hendrik VUYE

Hoofddocent Facultés Universitaires Notre-Dame de la Paix
Advocaat

1. *Inleiding*- In het geannoteerde arrest spreekt het Hof van Cassatie zich voor het eerst uitdrukkelijk uit over het begrip "openbaar gebruik" van een buurtweg (art. 12 Buurtwegenwet). De buurtwegen, en zelfs de wegenis in het algemeen, zijn in het universitair onderwijs nagenoeg afwezig. Nochtans worden vele magistraten, advocaten en notarissen regelmatig geconfronteerd met een dossier aangaande de wegenis. Eenieder kent verhalen over een openbare "doorgang" die plots wordt afgesloten of van een eigenaar die een einde wenst te maken aan het publiek gebruik van een deel van 'zijn' eigendom. Recent haalden de buurtwegen zelfs het nieuws omdat sommige groene actiegroepen hen opnieuw willen promoten. Men stelt voor om de buurtwegen bruikbaar te maken als fietspaden, wat dan aan de zwakke weggebruiker de mogelijkheid zou geven om zich te verplaatsen zonder hinder van het autoverkeer.

Het bestaan van de buurtwegen gaat terug op het oude gewoonterecht. Het waren openbare wegen die het verkeer mogelijk maakten binnen een dorp. Tussen verscheidene dorpen of wegen die de dorpen verbonden met de steden of de grote wegenis.¹ Actueel worden de buurtwegen beheerst door de wet van 10 april 1841. In 1841 bevond de (buurt-)wegenis zich in een erbarmelijke toestand. Meestal was ze onvoldoende en nagenoeg altijd was ze slecht onderhouden. De wetgever ging er blijkbaar vanuit dat dit enkel te wijten was aan de aangelanden die makkelijk hun perceel op de naburige wegenis uitbreidden.² Deze vooronderstelling weegt zwaar door op het wetgevend ingrijpen van 1841³ en zelfs op een deel van de rechtspraak.⁴

2. *Definitie* - Eigenaardig genoeg vindt men in de wet van 10 april 1841 geen omschrijving van de buurtweg. Het aanvankelijke ontwerp bevatte nochtans volgende definitie: "Un chemin est vicinal, quel que soit le mode de circulation, lorsqu'il est légalement reconnu nécessaire à la généralité des habitants d'une ou de plusieurs communes, ou d'une fraction de commune".⁵ Deze omschrijving die zeker voor veel kritiek vatbaar is,⁶ werd uiteindelijk niet in de wet opgenomen. De wetgever achtte het definiëren van de buurtweg overbodig, op basis van het merkwaardige argument dat eenieder weet wat een buurtweg is.⁷ Uiteindelijk heeft men de vaststelling van de buurtwegen volledig overgelaten aan de gemeenten en provincies.⁸

3. *Welke wegen zijn buurtwegen?* - De wet van 1841 (art. 1) legde aan de gemeenten waar geen plannen der buurtwegen bestonden, de verplichting op om binnen de twee jaar dergelijke plannen op te stellen. Op die plaatsen waar er reeds plannen bestonden moesten deze enkel aan de vereisten van de nieuwe wet worden aangepast. Deze bepalingen wijzen duidelijk in de richting van de hoger vermelde vooronderstelling, namelijk dat niet de gemeenten, maar wel de aangelanden aansprakelijk waren voor het gebrekkig buurtwegennet. De realiteit was echter anders: uiteindelijk werden overal nieuwe plannen opgesteld, daar, zo de oude plannen al bestonden, ze bijzonder gebrekkig waren.⁹

De wegen opgenomen in de plannen, opgemaakt tijdens de periode 1843-45, maken aldus deel uit van de buurtwegen. Maar ook de wegen die sedert 1845 werden erkend of aangelegd, en de buurtwegen die de gemeente intussen door dertigjarige verkrijgende verjaring heeft verkregen, behoren tot het buurtwegennet.¹⁰ De sedert 1845 gerangschikte en erkende buurtwegen worden in de regel niet aangeduid op de oorspronkelijke leggers, maar op afzonderlijke plannen.¹¹ De wegen die de gemeente door dertigjarige verjaring heeft verkregen zullen niet op de legger of de afzonderlijke plannen voorkomen, behoudens wanneer ze na verkrijging door verjaring door de gemeente werden erkend.

4. *Erkenning van buurtwegen* - De erkenning ("reconnaissance") van buurtwegen mag men geenszins verwarren met de aanleg ("ouverture") van buurtwegen. De erkenning is een handeling waarbij de overheid om een weg te behouden vaststelt dat hij dient tot het openbaar verkeer, terwijl het aanleggen van een buurtweg kan omschreven worden als het openen van een weg waar er vroeger geen bestond.¹² Erkennen van een buurtweg betekent aldus vaststellen dat een weg reeds tot het buurtwegennet behoort. Dit blijkt uit art. 5 Buurtwegenwet. De plannen opgesteld door de gemeente moeten de percelen aanduiden die ten behoeve van de weg moeten worden 'teruggegeven', wat impliceert dat ze reeds tot het buurtwegennet behoorden.¹³ Ook dit aspect van de Buurtwegenwet getuigt van een wantrouwen ten opzichte van de aangelanden.

Krachtens art. 9, 2 kunnen de gemeenten de bestaande plannen wijzigen. Dit betekent dat zij nog de bevoegdheid bezitten om nieuwe buurtwegen te erkennen.¹⁴ Hierbij moet de procedure gevolgd worden omschreven in de art. 5 e.v. Buurtwegenwet, waarbij uiteindelijk de bestendige deputatie op definitieve wijze over de plannen en over de erkenning van de buurtweg zal beslissen.¹⁵

Volgens een cassatiearrest van 22 april 1883 volstaat de inschrijving in de Atlas opdat de weg, na verloop van de termijn van de verkorte verkrijgende verjaring (zie nr. 5), het karakter van buurtweg zou verkregen hebben.¹⁶ In deze zaak was de buurtweg ingeschreven als "chemin particulier". Eiser in cassatie riep dan ook in dat dergelijke inschrijving op overtuigende wijze het privaat karakter van de weg bewees. Het Hof van Cassatie besliste echter dat de vaststelling van de inschrijving op zich volstaat om de overgang, na verloop van tijd, de hoedanigheid van buurtweg te verlenen.¹⁷ Toch kan men een terrein dat enkel voorkomt op de Atlas van de buurtwegen, maar er niet geklasseerd wordt als buurtweg - d.w.z. zonder een afzonderlijk nummer en een afzonderlijke naam - niet beschouwen als een ingeschreven buurtweg.¹⁸

5. *Erkenning: gevolgen van de inschrijving in de Atlas* - Het besluit van de bestendige deputatie, waarbij de plannen definitief worden vastgelegd, onteigent op zich geenszins de eigenaar van de bedding.¹⁹ Het is slechts een titel die de gemeente toelaat om, zo nodig, tot onteigening over te gaan.²⁰ Maar krachtens art. 10, lid 2 van de Buurtwegenwet geldt het besluit van de bestendige deputatie eveneens als rechtstitel voor de verkorte verkrijgende verjaring als bepaald in art. 2265 B.W. Enkel het besluit van de bestendige deputatie geldt evenwel als titel. Noch een inschrijving in de plannen van het kadaster,²¹ noch de erkenning door de eigenaar dat men sedert meer dan twintig jaar openbaar over zijn perceel overgang neemt,²² kunnen gelden als rechtstitel voor de verkorte verkrijgende verjaring.

6. *Aanleg van buurtwegen* - Het aanleggen van een buurtweg hebben we reeds omschreven als het openen van een weg waar er vroeger geen bestond. Dit impliceert dat een onteigening of een overdracht in de minne noodzakelijk zullen zijn.²³ De procedure met betrekking tot de aanleg van buurtwegen vindt men in art. 27 e.v. Buurtwegenwet. Een buurtweg kan slechts worden aangelegd na goedkeuring van een algemeen rooiplan door de Koning, op advies van

de bestendige deputatie. Krachtens art. 6. §1. 2° van de bijzondere wet tot hervorming der instellingen (6 augustus 1980) zijn de Gewesten evenwel bevoegd voor de rooiplannen van de gemeentewegen. De gewestregering is aldus in de plaats getreden van de Koning.²⁴

7. *Vestigen van een buurtweg door dertigjarige verjaring* - Krachtens art. 691 B.W. kunnen de niet voortdurende en de niet zichtbare erfdiensbaarheden, zo bijvoorbeeld de erfdiensbaarheid van overgang, niet verkregen worden door verjaring. Een gemeente kan daarentegen wel een buurtweg of, wanneer de bedding geen eigendom is van de gemeente, een openbare erfdiensbaarheid van overgang verkrijgen.²⁵ De openbare nutsbestemming houdt in dat een buurtweg geen privaatrechtelijke erfdiensbaarheid (art. 637 B.W.) is en art. 691 B.W. vindt dan ook geen toepassing.²⁶ Krachtens art. 650 B. W. worden de erfdiensbaarheden die gevestigd zijn tot algemeen of tot gemeentelijk nut immers beheerst door bijzondere wetten of verordeningen.

Zelfs zonder inschrijving in de Atlas kan de gemeente een openbare erfdiensbaarheid van overgang en naargelang van de gestelde bezitsdaden zelfs het eigendomsrecht van de weg, verkrijgen door verjaring. Daar de gemeente echter over geen rechtstitel voor de verkorte verkrijgende verjaring beschikt, zal de verjaringstermijn evenwel dertig jaar (art. 2262 B.W.) bedragen.²⁷ In een cassatiearrest van 10 mei 1983 benadrukte het Hof van Cassatie terecht dat dit zelfs kan zonder enige formele administratieve handeling van de gemeente.²⁸ Het volstaat, aldus het Hof, dat de doorgang gedurende dertig jaar voortdurend en onafgebroken, openbaar en niet dubbelzinnig gebruikt werd door eenieder voor het openbaar verkeer. mits dit gebruik gebeurde met de bedoeling de overgang als dusdanig te gebruiken en niet berust op een eenvoudig gedogen vanwege de eigenaar van het perceel waarop de overgang gebeurde.

8. *Art. 10 en art. 12 Buurtwegenwet* - De belangrijkste, maar tevens de moeilijkste, bepalingen van de Buurtwegenwet zijn ongetwijfeld de art. 10 en 12. Beide artikelen worden vaak met elkaar verward. In feite dekken ze een andere hypothese. Art. 10 kadert in de erkenningsprocedure van de buurtwegen. Deze wetsbepaling wenst aan de overheid de nodige rechtszekerheid te geven. Zoals reeds gesteld is de erkenning een rechtshandeling waarbij wordt vastgesteld dat een weg reeds tot het buurtwegennet behoort. Hierbij is het mogelijk dat de gemeente de rechten van de aangelanden miskent. Om alle betwistingen hieromtrent zo snel mogelijk de kop in te drukken bepaalt art. 10 Buurtwegenwet dat het besluit van de bestendige deputatie geldt als titel voor de verkorte verkrijgende verjaring (art. 2265 B.W.). Dit betekent dat de gemeente na verloop van tien, maximum twintig jaar, over de meest volwaardige eigendomstitel beschikt uit ons rechtssysteem, namelijk de verkrijgende verjaring. Art. 12 Buurtwegenwet daarentegen handelt over wegen die reeds tot het buurtwegennet behoren, onverminderd of de weg deze hoedanigheid heeft verworven na erkenning, aanleg of verkrijgende verjaring. De bestaande buurtwegen blijven behoren tot het openbaar domein zolang ze dienen tot het openbaar gebruik. Concreet betekent dit dat de aangelanden de weg, of een deel van de weg, niet door verjaring kunnen verkrijgen. Samenvattend kan men stellen dat art. 10 de hypothese regelt waar de overheid bij de erkenning van een buurtweg de eigendomsrechten van de aangelanden miskent. Art. 12 daarentegen regelt de hypothese waarbij een weg reeds tot het buurtwegennet behoort, maar de aangelanden zich de feitelijke heerschappij over de weg, geheel of gedeeltelijk, aanmatigen.²⁹

9. *Art. 10 Buurtwegenwet vereist een inbezitname* - Krachtens art. 10 Buurtwegenwet geldt het besluit van de bestendige deputatie als een titel voor de verkorte verkrijgende verjaring.

Dit is echter de enige afwijking die art. 10 Buurtwegenwet bevat ten opzichte van de verjaringsregels als geformuleerd in het Burgerlijk wetboek. Wil er sprake zijn van verjaring, dan moet er een effectieve inbezitname van de weg gebeuren. Zonder bezit kan er geen sprake zijn van verjaring.³⁰ Dit betekent dat de gemeente nooit eigenaar zal worden van een buurtweg, die weliswaar werd ingeschreven in de Atlas, maar nooit voor het publiek werd opengesteld.

De gemeente kan, naargelang van de omvang en de draagwijdte van haar bezit, ofwel een openbaar recht van overgang, ofwel het eigendomsrecht van de bedding verwerven.³¹ Ze zal dus niet noodzakelijk door verjaring het eigendomsrecht van de bedding verwerven.³² De Buurtwegenwet maakt immers geen onderscheid tussen wegen waarvan de aardebaan eigendom is van de gemeente, en wegen waarvan de aardebaan eigendom is van een particulier.³³

10. *De gedeeltelijke inbezitname* - De vraag wat er gebeurt wanneer een weg ingeschreven wordt in de Atlas van de buurtwegen, maar er nadien slechts een gedeeltelijke inbezitname gebeurt, geeft aanleiding tot een verdeelde (cassatie-)rechtspraak.³⁴ Dit is bijvoorbeeld de hypothese van een buurtweg die in de Atlas werd ingeschreven met een breedte van drie meter, maar die door het publiek slechts effectief gebruikt werd over een breedte van één meter. Uit de parlementaire voorbereiding van de Buurtwegenwet kan men, zij het niet op overduidelijke wijze, afleiden dat er voor de wetgever enkel sprake kon zijn van verjaring in overeenstemming met het bezit.³⁵ Ook volgens de eerste interpretaties in de rechtsleer en een advies van advocaat-generaal Cloquette kan de gemeente, slechts door verjaring verkrijgen wat ze effectief in bezit heeft gehad.³⁶ Deze stelling werd bijgetreden door het Hof van Cassatie in meerdere arresten.³⁷ M.a.w., een buurtweg, ingeschreven in de Atlas met een breedte van drie meter, maar die slechts openbaar werd gebruikt over een breedte van één meter, zal de gemeente slechts verkrijgen met een bedding van één meter. Procureur-generaal Mesdach de ter Kiele daarentegen heeft in verschillende adviezen de stelling verdedigd dat gemeente de weg zal verwerven zoals ingeschreven in de Atlas.³⁸ M.a.w. de inschrijving in de Atlas, en niet omvang van het openbaar gebruik, bepaalt de omvang van de verjaring. Deze stelling werd uiteindelijk overgenomen door het Hof van Cassatie.³⁹ Volgens deze visie zal de gemeente een buurtweg ingeschreven in de Atlas met een breedte van drie meter, maar die slechts openbaar werd gebruikt over een breedte van één meter, verkrijgen met een bedding van drie meter.

Het verschil tussen beide stellingen werd op treffende wijze omschreven door Genot. In de stelling verdedigd door advocaat-generaal Cloquette verschaft de inschrijving in de Atlas aan de gemeente een loutere verjaringstitel ("*théorie de l'atlas, titre à la prescription*"). Volgens de leer van procureur-generaal Mesdach de ter Kiele daarentegen verschaft de inschrijving de gemeente, na verloop van de verkorte verjaring, een eigendomstitel ("*théorie de l'atlas, titre de propriété*").⁴⁰

In de rechtsleer vindt men dezelfde verdeelde slagorde. Sommige auteurs sluiten zich aan bij Mesdach de ter Kiele,⁴¹ anderen bij de stelling van Cloquette.⁴² O.i. verdient deze laatste stelling de voorkeur. Art. 10 Buurtwegenwet wijkt slechts op één punt af van de verkorte verkrijgende verjaring zoals we deze terugvinden in art. 2265 B.W. De inschrijving in de Atlas van de buurtwegen is op zich geen wettige titel in de zin van art. 2265 B.W. Deze wetsbepaling vereist immers een titel die van die aard is dat hij eigendom kan overdragen.⁴³ De inschrijving heeft evenwel slechts een declaratieve werking.⁴⁴ Art. 10 Buurtwegenwet bepaalt echter uitdrukkelijk dat de inschrijving, hoewel op zich slechts een declaratieve titel, toch geacht wordt te gelden als rechtstitel voor de verkorte verkrijgende verjaring. M.a.w. met betrekking tot de rechtstitel vereist voor de verkrijgende verjaring wijkt art. 10

Buurtwegenwet af van het gemene recht (art. 2265 B.W.). Nergens heeft de wetgever echter voorzien in een tweede afwijking die zou inhouden dat de gemeente de omvang en de draagwijdte van haar bezit niet moet bewijzen. Hier blijft dan ook het gemene recht gelden: geen verjaring zonder bezit en slechts verjaring in de mate dat de feitelijke heerschappij werd uitgeoefend. De gemeente zal dan ook slechts datgene verkrijgen wat effectief door het publiek werd gebruikt.

11. *Art. 12 Buurtwegenwet* - Zoals reeds gesteld handelt art. 12 Buurtwegenwet over de handhaving van de buurtwegen. Deze wegen behoren tot het openbaar domein, zolang ze dienen tot het openbaar gebruik.⁴⁵ Zolang ze aan deze vereiste voldoen kunnen de aangelanden de buurtweg niet verkrijgen door verjaring. In deze zin is art. 12 een specifieke toepassing van een regel van gemeen recht, namelijk dat het openbaar domein niet vatbaar is voor verkrijgende verjaring.

Art. 12 wijkt echter af van het gemeen recht waar het uitdrukkelijk bepaalt dat de buurtwegen niet vatbaar zijn voor verjaring *zolang ze dienen tot het openbaar gebruik*.

Wanneer een buurtweg niet meer dient tot het openbaar gebruik en hij niet meer door de gemeente wordt onderhouden,⁴⁶ dan kunnen de aangelanden hem wel door verjaring verkrijgen.⁴⁷

12. *Het begrip openbaar gebruik: Cass. 13 januari 1993* - Het cassatiearrest van 13 januari 1993 geeft voor het eerst een omschrijving van het begrip openbaar gebruik in art. 12 Buurtwegenwet. De rechtbank van eerste aanleg te Verviers had beslist dat men onder openbaar gebruik een 'normaal gebruik door het publiek' moet verstaan en niet het stellen van eerder toevallige daden van overgang. Het Hof van Cassatie zal het arrest evenwel verbreken daar het begrip openbaar gebruik aldus op een onwettige wijze beperkt wordt. Het cassatiemiddel bevat twee onderdelen. In een eerste onderdeel houdt eiser in cassatie voor dat een buurtweg slechts vatbaar wordt voor verkrijgende verjaring wanneer hij niet alleen over de gehele breedte, maar tevens over de gehele lengte, niet meer door het publiek gebruikt wordt. Het Hof is op dit onderdeel niet ingegaan. In vroegere cassatierechtspraak werd evenwel reeds beslist dat wanneer in de breedte ook maar een deel van de bedding door het publiek gebruikt wordt, de weg over zijn gehele breedte tot het openbaar domein blijft behoren.⁴⁸ O.i. vereist art. 12 echter niet dat de weg tevens over zijn gehele lengte zijn openbare bestemming verloren heeft. Het volstaat dat de buurtweg, over een deel van zijn lengte, zijn openbare bestemming verloren heeft over de gehele breedte van de bedding.⁴⁹ In het tweede onderdeel houdt eiser in cassatie voor dat het openbaar gebruik van een buurtweg niet noodzakelijk een frequent gebruik veronderstelt. Deze stelling werd door het Hof van Cassatie bijgetreden. Zolang een buurtweg, weze het slechts sporadisch of occasioneel, door het publiek gebruikt wordt is er sprake van openbaar gebruik in de zin van art. 12. M.a.w., een nog weinig gebruikte buurtweg blijft tot het openbaar domein behoren en slechts de volledig in onbruik geraakte weg zal door verjaring verkregen kunnen worden.

¹ DEFACQZ, E., *Ancien droit Belgique ou précis analytique des lois et coutumes observées en Belgique avant le code civil*. II, Brussel. 1873, 186.

² Zo leest men bijvoorbeeld in de parlementaire voorbereiding: "Il convient en effet, aujourd'hui surtout que les populations augmentent, de conserver aux communes tous leurs moyens de communication, et de ne pas les exposer à les voir usurper par suite de négligence, ou d'une tolérance coupable de la part des administrations communales" (*Pasin.* 1841, 153. kolom 2).

³ GENOT, V. en MARCOTTY, G., *De la voirie publique par terre*, Brussel, 1964, nr. 93.

⁴ VUYE, H., *Bezit en bescherming van onroerende goederen en onroerende rechten*, te verschijnen, Brugge, Die Keure, 1994, nr. 503.

⁵ Art. I van het ontwerp van wet, *Pasin*, 1841, 130.

⁶ Deze definitie is zeker te ruim in die zin dat nagenoeg de ganse wegenis er kan onder vallen (Zie: Verslag Heptia, *Pasin*.1841, 130, kolom 2).

⁷ *Pasin*, 1841, 131, kolom 2. Terecht merkt WASTIELS echter op dat het juist is dat elkeen ongeveer weet wat een buurtweg is, maar dat een vaag begrip voor de beoefening van het recht niet kan volstaan (WASTIELS, F., Welke wegen behoren tot de buurtwegen?, *De Gem.*, 1961, 111).

⁸ *Pasin*, 1841, 131. kolom 2 ; GENOT, V. en MARCOTY, G., *o.c.*, nr. 84; FLAMME, M.-A., *Droit administratif*, II, Brussel. 1989, nr. 433; VAUTHIER, M., *Précis de droit administratif de la Belgique*, II, Brussel, 1950, nr. 324; VUYE, H., *o.c.*, nrs. 446-467; WASTIELS, F., *Handboek wegenrecht* (afgekort: *Wegenrecht*), Brugge, 1986. nr. 135 (tevens gepubliceerd in *Administratief Lexicon*, v^o Openbare wegen).

⁹ GENOT, V. en MARCOTY, G., *o.c.*, nr. 92.

¹⁰ Zie: WASTIELS, F., *o.c.*, *De Gem.* 1961, 111-114; BAERT, G.J.A. Eigendom en afpaling ten aanzien van buurt- en landwegen. *T. Not.* 1992, 465 e.v.; DUMAREY, A., *Wegen*, *T. Gem.* 1989, 244-245; FLAMME, M.-A., *o.c.*, II, nr. 443; VUYE, H., *o.c.*, nr. 467; WASTIELS, F., *Wegenrecht*, nr.135.

¹¹ GENOT, V. en MARCOTY, G., *o.c.*, nr. 109; WASTIELS, F., *Wegenrecht*, nr.6.

¹² BRANTS, K., *Het Belgisch gemeenterecht*, Antwerpen, 1947, nr. 861. Over het verschil tussen erkennen en aanleggen van een buurtweg, zie uitgebreid: VUYE, H., *o.c.*, nr. 468 e.v.

¹³ Art. 5 voorziet echter eveneens in de hypothese dat stukken grond die niet tot het buurtwegennet behoorden in de wegenis geïncorporeerd worden. Deze percelen zullen worden “in bezit genomen”. Dit impliceert ofwel een regeling in de minne ofwel een onteigeningsprocedure. Zie verder: VUYE, H., *o.c.*, nr. 516 e.v.

¹⁴ Cass. 20 mei 1872, *Pas.* 1872, 341, advies Eerste Advocaat Generaal CLOQUETTE. Zie tevens BURE, V., *Voirie et constructions. Urbanisme. Nouvelles, Lois politiques et administratives*, IV, nr. 303 e.v.; GENOT, V., en MARCOTY, G., *o.c.*, nr. 109 ; GRANDJEAN, H., *Droit rural*, Verviers, 1931, nr. 613 ; MARCOTY, G., *Des servitudes légales d 'utilité publique*, *B.J.*, 1896, 308 ; VAUTHIER, M., *o.c.*, II. nr. 324 ; VUYE, H., *o.c.*, nr. 46;

WASTIELS, F., *Wegenrecht*, nr. 138; WASTIELS, F., *Administratief goederenrecht* (afgekort: *Goederenrecht*), Gent. 1983. nr. 187; *Pand. B.*, v^o Chemin vicinal, nr. 185.

¹⁵ R.v.St. 26 juni 1954, Huberland, *Arr. R.v.St.* 1954, nr.351. Zie de uitgebreide bespreking bij GENOT, V., en MARCOTY, G., *o.c.*, nrs. 92-109; MARCOTY, G., *o.c.*, *B.J.*, 1896, 308;

VANDIERENDONCK, P., Het juridisch statuut van buurtwegen, *Jura Falc.* 1976-77, 48 e.v., 63 e.v.; VUYE, H., *o.c.*, nr. 470. *Contra*: BURE, V., *o.c.*, *Nouvelles, Lois politiques et administratives*, IV, nr. 304.

¹⁶ Cass. 22 april 1983, *Pas.* 1983, 948. *Arr. Cass.* 1982-83, 1032, *R.W.*, 1983-84, 862.

¹⁷ *Contra*: Luik 8 maart 1860. *Pas.* 1861, 266, *B.J.*, 1864, 1432; WILKIN, R., *La voirie communale* (afgekort: *Voirie Comm.*), Luik, 1938. nr. 24; WILKIN, R., *Voirie et alignement. Urbanisme et constructions* (afgekort: *voirie et alignement*), Brussel, 1964, nr. 50; GRANDJEAN, H., *o.c.*, nr. 603; *Pand. B.*, v^oChemin vicinal, nr. 124.

¹⁸ VUYE, H., *o.c.*, nr. 475., Zie: Cass. 26 april 1877, *Pas.* 1861, 216, advies Procureur Generaal FAIDER. Vgl. DE POVER, A., v^o Erfdienstbaarheden van openbaar nut, in *Administratief Lexicon*, nr. 54.

¹⁹ Cass. 22 mei 1846, *Pas.* 1846, 316; *Cass.* 27 december 1866, *Pas.* 1867, 101, advies Advocaat Generaal CLOQUETTE; Cass. 30 december 1875 (twee arresten), *Pas.* 1876, 57, advies Advocaat Generaal MESDACH DE TER KIELE; Noot MESDACH DE TER KIELE bij Cass. 29 december 1881, *Pas.* 1882, 22; Advies Eerste Advocaat Generaal MESDACH DE TER KIELE bij Cass.10

december 1885, *Pas.* 1886, 9. Zie tevens Cass. 26 april 1877, *Pas.* 1877, 216, advies Procureur Generaal FAIDER.

²⁰ Advies Advocaat Generaal MESDACH DE TER KIELE bij Cass. 30 december 1875, *Pas.* 1876, 65.

²¹ *Pand. B.*, v^o Action possessoire, nr. 641 en v^o Chemin vicinal, nr. 128. Zie tevens GRANDJEAN, H., *o.c.*, nr. 605.

²² Cass. 14 oktober 1955, *Pas.* 1956, 126, *Arr. Cass.* 1956, 100.

²³ Zie: GENOT, V. en MARCOTTY, , *o.c.*, nr. 132.

²⁴ *Parl. Vr. en Antw.*, Senaat 1984-85 (nr. 22), 29 januari 1985, 1025 (Vraag nr.74, HUBIN); MAST, A., DUJARDIN, J., VAN DAMME, M. en VANDE LANOTTE, J., *Overzicht van het Belgisch administratief recht*, Brussel, 1992, nr. 221; WASTIELS, F., *Wegenrecht*, nrs. 9 en 147.

²⁵ Over het onderscheid tussen openbare erfdiensbaarheden van doorgang en privaatrechtelijke erfdiensbaarheden van doorgang: CLAEYS-BOUUAERT, I., Openbare wegen op private grond, *T.Not.*, 1966, 243-246.

²⁶ Cass. 28 juli 1854, *Pas.* 1854, 421; Cass. 18 maart 1870, *Pas.* 1870, 153, advies Procureur Generaal LECLERCQ; Cass. 19 december 1895, *Pas.* 1896, 48, advies Procureur Generaal MESDACH DE TER KIELE; Cass. 18 januari 1912, *Pas.* 1912, 86; Cass. 22 april 1983, *Pas.* 1983, 948, *Arr. Cass.* 1982-83, 1032, *R.W.*, 1983-84, 862; BAERT, G.J.A., *o.c.*, *T. Not.* 1992, 467; DE PAGE, H. en DEKKERS, R., *Traité*, V, Brussel, 1975, nr. 791; DERINE, R. en HAMELINK, P., Overzicht van rechtspraak zakenrecht (1969-1972), *T.P.R.* 1973, 781, nr. 94 en Overzicht (1973-1979), *T.P.R.* 1981, 135, nr. 118; GENOT, V. en MARCOTTY, , *o.c.*, nrs. 112 en 115; HANSENNE, J., Droit civil et contre-droit civil, Le cas des servitudes de passage acquises par le fait du public, *Rev. Not. B.* 1988, 126-128; KOKELENBERG, J., De privaatrechtelijke erfdiensbaarheden, *T.P.R.* 1983, 124-125; KOKELENBERG, J., VAN, SINAY, T. en VUYE, H., Overzicht van rechtspraak zakenrecht (1980-88), *T.P.R.* 1989, 1689, nr. 141; *Pand. B.* v^o, Action possessoire, nr. 632bis; RODENBACH, A., De verjaring met betrekking tot het recht van overgang, *R.W.* 1952-53, 1002-1003 (kritisch); VAN NESTE, F., *Zakenrecht*, I, Brussel, 1990, nr. 167B; VUYE, H., *o.c.*, nr. 473; WASTIELS, F., *Wegenrecht*, nr. 119 en nr. 142, voetnoot 322;; WILKIN, R., *Voirie comm.*, nr. 81.

²⁷ Cass. 28 juli 1854, *Pas.* 1854, 421; Cass. 19 december 1895, *Pas.* 1896, 48, advies Procureur Generaal MESDACH DE TER KIELE; Cass. 20 juni 1938, *Pas.* 1938, 221, *Arr. Cass.* 1938, 136; Cass. 21 december 1953, *Pas.* 1954, 339, *Arr. Cass.* 1954, 280; Cass. 18 maart 1971, *Pas.* 1971, 667, *Arr. Cass.* 1971, 695; Cass. 6 maart 1980, *R.W.* 1980-81, 916, *T. Not.* 1981, 48, n., *Rev. Not. B.* 1982, 58; Cass. 20 mei 1983, *Pas.* 1983, 1057, *Arr. Cass.* 1982-83, 1161; CLAEYS-BOUUAERT, I., *o.c.*, *T. Not.* 1966, 247 e.v.; BAERT, G.J.A., *o.c.*, *T. Not.* 1992, 467; BRANTS, K., *o.c.*, nr. 863, 31; BURE, V., *o.c.*, *Novelles. Lois politiques et administratives*, IV, nr. 317; DE PAGE, H. en DEKKERS, R., *o.c.*, V, nr. 791 en VI, nr. 546; DERINE, R. en HAMELINK, P., Overzicht (1969-1972), *T.P.R.* 1973, 781, nr. 94; DERINE, R. en HAMELINK, P., Overzicht (1973-1979), *T.P.R.* 1981, 135, nr. 118; FLAMME, M.-A., *o.c.*, II, nr. 443; GENOT, V. en MARCOTTY, , *o.c.*, nr. 114 e.v.; GRANDJEAN, H., *o.c.*, nr. 607; HANSENNE, J., *o.c.*, *Rev. Not. B.* 1988, 122-128; HAMELINK, P., Bezit van onroerend goed en verkrijgende verjaring (usucapio), in *Het onroerend goed in de praktijk*. I.N.2-4; HEYVAERT, A., Overzicht van rechtspraak. Het bezit (1961-1964), *T.P.R.*, 1965, 107, nr. 13; KOKELENBERG, J., *o.c.*, *T.P.R.* 1983, 124-125; KOKELENBERG, J., VAN SINAY, T. en VUYE, H., Overzicht (1980-88), *T.P.R.* 1989, 1689, nrs. 14, 141 en 250; MAST, A., DUJARDIN, J., VAN DAMME, M. en VANDE LANOTTE, J., *o.c.*, nr. 220; *Pand. B.* v^o, Chemin vicinal, nr. 204, v^o Prescription acquisitive (en général), nr. 146; *R.P.D.B.*, v^o Prescription en matière civile, nrs. 120-121; VANDIERENDONCK, P., *o.c.*, *Jura Flac.* 1976-77, 56, 59 e.v.; VAN, NESTE, F., *o.c.*, I, nr. 167B; VAUTHIER, M., *o.c.*, II, nr. 324; VUYE, H., *o.c.*, nr. 474; WASTIELS, F., *Wegenrecht*, nrs. 145-146; WASTIELS, F., *Goederenrecht*, nr. 189; WILKIN, R., *Voirie comm.*, nr. 32; WILKIN, R., *Voirie et alignement*, nr. 56. KLUYSKENS is eerder kritisch

(*Zakenrecht*, Antwerpen, 1940, nr. 385). *Contra*: LAURENT, F., *Principes de droit civil*, VIII, Brussel, 1878, nr. 210.

²⁸ Cass. 20 mei 1983, *Pas.* 1983, 1057, *Arr. Cass.* 1982-83, 1161; KOKELENBERG., J., VAN SINAY, T. en VUYE, H., Overzicht (1980-88), *T.P.R.* 1989, 1689, nr. 141; *R.P.D.B.*, v° Prescription en matière civile, nr. 121.

²⁹ Zie *Pand. B.*, v° Chemin vicinal, nr. 137; VUYE, H., *o.c.*, nr. 491.

³⁰ Advies Advocaat Generaal CLOQUETTE bij Cass. 27 december 1866, *Pas.* 1867, 101. In dezelfde zin: Cass. 30 december 1875, *Pas.* 1876, 57, advies Advocaat Generaal MESDACH DE TER KIELE; Cass. 26 april 1877, *Pas.* 1877, 216, advies Procureur Generaal FAIDER; Noot MESDACH DE TER KIELE bij Cass. 29 december 1881, *Pas.* 1882, 22; Advies Procureur Generaal MESDACH DE TER KIELE bij Cass. 9 juni 1887, *Pas.* 1887, 299; Cass. 1 februari 1900, *Pas.* 1900, 131. Deze stelling vindt eveneens steun in de parlementaire voorbereiding, zie: *Pasin.* 1841, 148, kolom 2, 149, kolom 2, 150, kolom 2, 151, kolom 1.

³¹ Cass. 20 februari 1973, *Pas.* 1973, 584, *Arr. Cass.* 1973, 615, *R.W.* 1972-73, 1713; Cass. 22 april 1983, *Pas.* 1983, 948, *Arr. Cass.* 1982-83, 1032, *R.W.* 1983-84, 862; BURE, V., *o.c.*, *Novelles. Lois politiques et administratives*, IV, nr. 317; DE, PAGE, H. en DEKKERS, R., *o.c.*, V, nr. 791; DERINE, R. en HAMELINK, P., Overzicht (1969-1972), *T.P.R.* 1973, 781, nrs. 68 en 94; DERINE, R. en HAMELINK, P., Overzicht (1973-1979), *T.P.R.* 1981, 135, nr. 118; GENOT, V. en MARCOTTY, G., *o.c.*, nr. 111 e.v.; MARCOTTY, G., *o.c.*, *B.J.* 1896, 308-309; MAST, A., DUJARDIN, J., VAN DAMME, M. en VANDE LANOTTE, J., *o.c.*, nr. 231; VANDIERENDONCK, P., *o.c.*, *Jura Falc.* 1976-77, 53 e.v.; VAN NESTE, F., *o.c.*, I, nr. 167B; VUYE, H., *o.c.*, nr. 473; WASTIELS, F., *Wegenrecht*, nrs. 141-143.

³² Zie Cass. 10 februari 1865, *Pas.* 1865, 280, advies Eerste Advocaat Generaal FAIDER.

³³ Cass. 18 maart 1870, *Pas.* 1870, 153, advies Procureur Generaal LECLERCQ, ; Cass. 5 maart 1923, *Pas.* 1923, 223; Cass. 22 april 1983, *Pas.* 1983, 948, *Arr. Cass.* 1982-83, 1032, *R.W.* 1983-84, 862; BURE, V., *o.c.*, *Novelles. Lois politiques et administratives*, IV, nr. 294; GENOT, V. en MARCOTTY, G., *o.c.*, nr. 91; GRANDJEAN, H., *o.c.*, nr. 647; KOKELENBERG, J., VAN SINAY, T. en VUYE, H., Overzicht (1980-88), *T.P.R.* 1989, 1689, nrs. 141 en 250; *Pand. B.*, v° Action possessoire, nr. 631 e.v.; VUYE, H., *o.c.*, nr. 473; WASTIELS, F., *Wegenrecht*, nr. 142; WILKIN, R., *Voirie comm.*, nr. 19; WILKIN, R., *Voirie et alignement*, nr. 50. *Contra*: LINDEMANS, L., v° Erfdienstbaarheden, *A.P.R.* (1958), nr. 524.

³⁴ Zie uitgebreid: VUYE, H., *o.c.*, nr. 478 e.v. waar de cassatierechtspraak wordt geanalyseerd.

³⁵ Zie in het bijzonder de tussenkomst van Volksvertegenwoordiger D'HUART, *Pasin.* 1841, 150, kolom 2. Voor een analyse van de parlementaire voorbereiding: VUYE, H., *o.c.*, nrs. 479-480.

³⁶ Advies Advocaat Generaal CLOQUETTE bij Cass. 27 december 1866, *Pas.* 1867, 101; SAUVEUR, J., *Commentaire législatif, administratif et judiciaire de la loi du 10 avril 1841 sur les chemins vicinaux, modifiée par les lois du 18 juin 1842 et 20 mai 1863*, Brussel, 1866, 31, nr. 73.

³⁷ Cass. 30 december 1875 (twee arresten), *Pas.* 1876, 57, andersluidend advies Advocaat Generaal MESDACH DE TER KIELE; Cass. 29 december 1881, *Pas.* 1882, 22, advies Eerste Advocaat Generaal MESDACH DE TER KIELE.

³⁸ Zie voor de visie van Procureur Generaal MESDACH DE TER KIELE: Advies bij Cass. 30 december 1875, *Pas.* 1876, 65; Noot bij Cass. 29 december 1881, *Pas.* 1882, 22; Advies bij Cass. 10 december 1885, *Pas.* 1886, 9; Advies bij Cass. 9 juni 1887, *Pas.* 1887, 299.

³⁹ Cass. 10 maart 1892, *Pas.* 1892, 123; Cass. 7 november 1907, *Pas.* 1908, 27.

⁴⁰ GENOT, V. en MARCOTTY, G., *o.c.*, nr. 121 e.v.

⁴¹ Zo bijvoorbeeld: WASTIELS, F., *Wegenrecht*, nrs. 140-141; GRANDJEAN, H., *o.c.*, nr. 602; MARCOTTY, G., *o.c.*, *B.J.* 1896, 309; MONTIGNY, De la force probante des atlas des chemins vicinaux, *B.J.* 1886, 323.

⁴² GENOT, V. en MARCOTTY, G., *o.c.*, nrs. 122-126; VUYE, H., *o.c.*, nr. 504 e.v. Zie tevens VANDIERENDONCK, P., *o.c.*, *Jura Falc*, 1976-77, 51, deze auteur vergist zich evenwel waar hij lijkt te stellen dat het Hof van Cassatie chronologisch eerst de leer van de Atlas als 'titel van eigendom' heeft aangenomen en nadien de leer van de 'Atlas als titel van verjaring'. Ook de referenties naar de cassatierechtspraak is nogal 'vrijelijk'.

⁴³ VAN NESTE, F., *o.c.*, I, nr.186C; LAURENT, F., *o.c.*, VIII, nr. 262.

⁴⁴ VAN NESTE, F., *o.c.*, I, nr. 186C.

⁴⁵ Cass. 1 augustus 1851, *Pas.* 1853, 74 (verkeerdelijk gepubliceerd als 1 augustus 1852, het arrest werd immers reeds gepubliceerd in *B.J.* 1851, 1099), advies Procureur Generaal LECLERCQ; Cass. 6 juni 1878, *Pas.* 1878, 283, advies Eerste Advocaat Generaal MESDACH DE TER KIELE; Cass. 10 december 1885, *Pas.* 1886, 9, advies Eerste Advocaat Generaal MESDACH DE TER KIELE; Cass. 9 juni 1887, *Pas.* 1887, 299, advies Procureur Generaal MESDACH DE TER KIELE; Cass.14 mei 1891, *Pas.* 1891, 151.

⁴⁶ Terecht wijzen GENOT en MARCOTTY erop dat een buurtweg zijn openbare nutsbestemming behoudt zolang hij door de gemeente wordt onderhouden, dus zelfs los van het gebruik door het publiek (GENOT, V. en MARCOTTY, G., *o.c.*, 201, nr. 125).

⁴⁷ GENOT, V. en MARCOTTY, G., *o.c.*, nr.124; DE PAGE, H. en DEKKERS, R., *o.c.*, V, nr. 793a; DERINE, R. en HAMELINK, P., Overzicht (1969-1972), *T.P.R.* 1973, 781, nr. 94; DERINE, R. en HAMELINK., P., Overzicht (1973-1979), *T.P.R.* 1981, 135, nr. 118; GRANDJEAN, H., *o.c.*, nr. 618 e.v.; RODENBACH, A., *o.c.*, *R.W.* 1952-53, 1004; VAN NESTE, F., *o.c.*, I, nr. 98C; VAUTHIER, M., *o.c.*, II, nr. 326; VUYE, H., *o.c.*, nr. 507; WILKIN, R., *Voirie comm.*, nr. 81. *Contra*: WASTIELS, F., *Wegenrecht*, nr. 158.

⁴⁸ Cass. 10 december 1885, *Pas.* 1886, 9, advies Eerste Advocaat Generaal MESDACH DE TER KIELE; Cass. 14 mei 1891, *Pas.* 1891, 151.

⁴⁹ GENOT, V. en MARCOTTY, G., *o.c.*, nr. 125; VUYE, H., *o.c.*, nr. 507. Tijdens de parlementaire voorbereiding werd trouwens een amendement verworpen dat de buurtwegen slechts voor verjaring wou vatbaar maken wanneer ze door de bevoegde overheid werden verlaten of opgeheven, daar het strijdig was met het doel van art. 12. DUBUS merkte hierbij uitdrukkelijk op dat artikel 12 het mogelijk maakt om een deel van een buurtweg door verjaring te verkrijgen wanneer deze over de ganse breedte, maar slechts over een deel van zijn lengte, niet langer dient tot het openbaar gebruik (*Pasin.* 1841,162, kolom 2).

Trage wegen vzw

Praktijkdagen trage wegen – 12 oktober 2010

Provinciehuis Brugge

Bijlage 3

**Vonnis Geetbets (Vredegerecht Landen-Zoutleeuw,
2009) met documentering principes verjaring van
buurtwegen**

VREDEGERECHT VAN HET KANTON LANDEN-ZOUTLEEUW

ZETEL ZOUTLEEUW

VONNIS van 9 april 2009

Rolnummer 08A279

Rep. R. nr. 256 / 2009

Uitgifte afgeleverd

aan :
op :
BUR nr. :
Kosten :

De vrederechter van het kanton Landen-Zoutleeuw heeft na beraadslaging het volgende vonnis uitgesproken in de zaak:

van: De **GEMEENTE GEETBETS**, vertegenwoordigd door het College van Burgemeester en Schepenen, met burelen op het gemeentehuis, Dorpsstraat 7 te Geetbets

Eiseres, verweerster op tegeneis
Hierna genoemd: eiseres

met als raadsman: meester F. DUERINCKX, advocaat te Tielt-Winge

tegen: 1. De heer **Louis BEELEN**, wonende te Zoutleeuw, sectie Budingen, Leenhaagstraat 49

2a. De heer **René BEELEN**, landbouwer, en zijn echtgenote

2b. Mevrouw **Maria BECKERS**, huisvrouw, beiden wonende te Geetbets, Dennenbosstraat 9

Verweerders, eisers op tegenvordering
Hierna genoemd: verweerders

3. De **besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid TRANSPORT BELIZ**, met ondernemingsnummer 0890.359.238, en met maatschappelijke zetel te Geetbets, Dennenbosstraat 9

4a. De heer **Bert BEELEN**, machine-operator, en zijn echtgenote

4b. Mevrouw **Lizzy NELIS**, service-manager, beiden wonende te Geetbets, Dennenbosstraat 9d

Verweerders na gedingshervatting

allen met als raadsman: meester M. HANSSEN, advocaat te Genk

I PROCEDURE

De zaak werd ingeleid bij dagvaarding, op 3 september 2008 betekend door gerechtsdeurwaarder GERARD.

Nadien werden nog volgende conclusies neergelegd:

- een conclusie van de verwerende partijen en houdende akte van gedingshervatting, neergelegd op 24 november 2008,
- een conclusie van de eisende partij, neergelegd op 23 januari 2009.

Er werd ook rekening gehouden met de bewijsstukken van de partijen.

De vrederechter heeft de middelen en conclusies van alle partijen gehoord op de openbare zitting van 2 april 2009, waarna de debatten werden gesloten en de zaak in beraad genomen.

Op die zitting werden alle partijen geldig vertegenwoordigd door hun advocaat. Dit vonnis wordt bijgevolg op tegenspraak geveld.

De artikelen 2, 3, 30, 32 tot en met 34, 36, 37 en 41 van de Wet van 15 juni 1935 op het Taalgebruik in Gerechtszaken werden nageleefd.

II BIJZONDERSTE FEITEN EN VOORWERP VAN DE VORDERINGEN

1. Verweerder Louis BEELEN is eigenaar van een perceel grond te Geetbets, 1ste afdeling, sectie E nrs. 68A, 67C, 67B en 67A. Hij verkocht dit perceel naar eigen zeggen bij notariële akte van 17 november 2008 aan de bvba TRANSPORT BELIZ en aan de heer Bert BEELEN en zijn echtgenote Lizzy NELIS, die om die reden het geding wensen te hervatten.

Verweerders René BEELEN en zijn echtgenote Maria BECKERS zijn eigenaars van een perceel grond te Geetbets, 1ste afdeling, sectie E nr. 69A.

Over deze percelen loopt de weg, in de Atlas der Buurtwegen ingeschreven onder nummer 41, en met een breedte van 3,30 meter.

2. Volgens eiseres betreft het een buurtweg en hebben verweerders deze buurtweg ingepalmd door er gewassen op te telen.

Verweerders gaven geen gevolg aan de aanmaning van de advocaat van eiseres van 30 november 2007 om de weg terug vrij te maken.

Eiseres vordert daarom op basis van artikel 13 van de wet van 10 april 1841 op de buurtwegen (hierna genoemd: de Buurtwegenwet) en van artikel 12 van het Provinciaal Reglement der Wegen van 5 oktober 1954 van de Provinciale Raad van Brabant de veroordeling van verweerders om buurtweg 41, voor zover deze op hun perceel ligt, over zijn breedte van 3,30 meter vrij te maken door verwijdering van alle belemmeringen, afsluitingen, poorten, beplantingen, struiken en bomen (of boomstronken) die zich op de bedding ervan bevinden, en zulks binnen de maand na de betekening van het tussen te komen vonnis onder verbeurte van een dwangsom van 100 euro per dag vertraging.

Het College van Burgemeester en Schepenen van eiseres besliste op 18 december 2007 om deze rechtsvordering in te stellen tot het openstellen van voormelde buurtweg.

3. Verweerders erkennen dat er vroeger een buurtweg over hun percelen heeft gelopen, maar volgens hen bestaat deze buurtweg ondertussen niet meer.

Zij vorderen daarom op tegeneis dat de rechtbank voor recht zou zeggen dat de buurtweg 41, voor zover die over hun percelen loopt, opgeheven is.

III BEOORDELING DOOR DE RECHTER

A. Gedingshervatting

4. Bij verkoop van een onroerend goed in de loop van een rechtsgeding dat over dat goed handelt, dient de koper het geding te hervatten, want de verkoper is ingevolge de verkoop zijn hoedanigheid van eigenaar verloren¹.

Eiseres verklaart haar vordering tegen de oorspronkelijke verkopers niettemin te handhaven, omdat, ondanks haar verzoek daartoe in conclusie, geen bewijs geleverd wordt van de overschrijving van de verkoopakte op het hypotheekkantoor.

Artikel 1 van de Hypotheekwet bepaalt inderdaad dat een verkoop van onroerend goed aan derden pas tegenstelbaar wordt vanaf de overschrijving op het hypotheekkantoor.

Nu geen bewijs van overschrijving van die akte wordt geleverd, is de beweerde eigendomsoverdracht niet tegenstelbaar aan eiseres.

De bvba TRANSPORT BELIZ en aan de heer Bert BEELEN en zijn echtgenote Lizzy NELIS kunnen het geding bijgevolg niet hervatten.

B. De grond van de zaak

5. Verweerders erkennen dat voetweg nummer 41, zoals ingeschreven in de Atlas der Buurtwegen (daar aangeduid als "*chemin n: 41*"), het juridische karakter van een buurtweg heeft en dat hij over hun percelen loopt of minstens gelopen heeft.

Een buurtweg is een kleine openbare weg die voor het openbaar verkeer openstaat en die de plattelandsgemeenten met elkaar verbindt of die in het verkeer binnen die gemeenten voorziet².

¹ Cass. 1 maart 1984, R.W. 1984-85, 1925.

² LAMBRECHTS, "Buurtwegen - Bevoegdheid en procedure", R.W. 1986-87, 1357, nr. 1.

Verweerders beweren dat weg 41 geen in- of uitgang heeft en dus van nergens naar nergens loopt. Dit is niet alleen in tegenspraak met hun eigen bekentenis dat de weg wel degelijk een buurtweg en dus een verbindingsweg is. Bovendien wordt hun bewering tegengesproken door de Atlas der Buurtwegen, waarop te zien is dat weg 41 in noordoostelijke richting aansluit op weg 3 ("*chemin n:3*") in het gehucht "Rhode", en aan de andere kant in zuidwestelijke richting op pad 88 ("*sent. 88*"). In het vonnis van deze rechtbank van 6 november 2008 (rolnummer 06A250) werd bovendien vastgesteld dat weg 41 ter hoogte van pad 88 eveneens aansluit op pad 71 dat zelf uitmondt in de Dennenbosstraat.

Een buurtweg is een publiekrechtelijke erfdienstbaarheid van openbaar nut (artikel 650 van het Burgerlijk Wetboek) en behoort tot het openbaar domein³.

De bedding ervan is eigendom ofwel van de gemeente, ofwel van particulieren⁴. Is de bedding eigendom van een particulier, dan wordt de overheid wel als eigenaar beschouwd van de weg als openbaar domein, maar beperkt de domanialiteit (= de rechten van de overheid) zich tot het instandhouden van de openbare dienst die deze weg vervult. Concreet betekent dit dat er dan op de weg een publiekrechtelijke erfdienstbaarheid van overgang voor het publiek rust⁵, waarvan de overheid de naleving kan vorderen.

In de Atlas der Buurtwegen is weg 41 weergegeven met een doorlopende streep aan de ene zijde en een stippellijn aan de andere. De stippellijn geeft aan dat de bedding ervan private eigendom is (alle partijen erkennen dat de grond waarover de weg loopt eigendom is van verweerders), en dat de overheid er een publiekrechtelijke erfdienstbaarheid van doorgang op heeft, anders gezegd: een gebruiksrecht ten behoeve van het publiek.

Een publiekrechtelijke erfdienstbaarheid dient het openbaar nut en houdt een beperking aan de uitoefening van het private eigendomsrecht in in het algemeen belang: de eigenaars van de bedding dienen meer bepaald aan het publiek doorgang te verlenen.

Deze erfdienstbaarheid impliceert uiteraard dat het de eigenaars van de grond verboden is de doorgang over de buurtweg te belemmeren door de weg af te sluiten, door de grond waarover de weg loopt te bewerken of door er hindernissen op aan te brengen in de vorm van poorten, constructies, beplantingen en dergelijke meer.

6. Hoger (randnummer 3) werd reeds melding gemaakt van de bewering van verweerders dat buurtweg 41 heeft opgehouden te bestaan.

Een buurtweg kan slechts op twee manieren tenietgaan⁶:

³ J. KOKELENBERG, e.a., "Overzicht van rechtspraak Zakenrecht 1980-1988", *T.P.R.* 1989, nr. 140, p. 1788.

⁴ zie J. De Staercke, *Wegenrecht*, Die Keure 2007, p. 302 nr. 327.

⁵ Cass., 16 juni 1902, *Pas.* 1902, I, 275; Vred. Zelzate 22 januari 2007, *R.W.* 2008-09, afl. 1, 34; BUYLAERT, "Overzicht van rechtspraak: recente cassatierechtspraak inzake erfdienstbaarheden", *T.Not.*, 2006, p. 440 nr. 27; VAN NESTE, *Beginnelsen van Belgisch Privaatrecht, deel V: Zakenrecht*, Story-Scientia 1990, nrs. 88 en 90B; J. KOKELENBERG, e.a., "Overzicht van rechtspraak Zakenrecht 1989-1994", *T.P.R.* 1995, nr. 164 p. 698 en 701.

⁶ zie ENGELS, "Buurtweg of losweg: eigendom, mede-eigendom of erfdienstbaarheid?", *Rechtskroniek voor*

-hetzij bij uitdrukkelijke administratieve beslissing tot afschaffing overeenkomstig artikel 28 van de Buurtwegenwet: hier niet van toepassing;
-hetzij door 30-jarige verkrijgende verjaring door de aangelanden, beginnend vanaf het onbruik door het publiek én vanaf de desaffectatie van de buurtweg door de overheid (artikel 12 Buurtwegenwet).

Verweerders beroepen zich uitdrukkelijk op artikel 12 van de Buurtwegenwet. Deze bepaling regelt de hypothese waarbij een weg tot het buurtwegennet behoort, maar de aangelanden zich de feitelijke heerschappij over de weg geheel of gedeeltelijk aanmatigen.

Volgens artikel 12 van de Buurtwegenwet behoren de buurtwegen tot het openbaar domein zolang zij dienen tot het openbaar gebruik en zolang dit het geval is, zijn zij niet vatbaar voor verjaring. Dit is een toepassing van de algemene regel dat openbaar domein nooit voor verjaring in aanmerking komt. Uit dit artikel volgt -omgekeerd- dat buurtwegen dus wel door verjaring verkregen kunnen worden wanneer zij al minstens 30 jaar niet meer dienen tot het openbaar gebruik.

Zolang de weg behoort tot het openbaar domein kan er van verkrijgende verjaring door de aangelanden bijgevolg geen sprake zijn, ook al hebben de aangelanden meer dan 30 jaar lang bezit genomen van de buurtweg en zich er de eigendom van aangematigd.

Deze verjaring kan pas een aanvang nemen nadat het bewijs is geleverd dat aan volgende twee voorwaarden is voldaan:

1) dat het publiek de weg in het geheel niet meer gebruikt. Er is openbaar gebruik zolang de weg door het publiek gebruikt wordt, zij het slechts sporadisch of occasioneel⁷. Bijgevolg komt enkel een weg die *volledig* in onbruik is, voor verjaring in aanmerking⁸. Het -per definitie negatieve- bewijs dat een buurtweg zelfs niet meer sporadisch wordt gebruikt, is moeilijk te leveren als niet tegelijkertijd een langdurige afsluiting of inpalming van de weg over zijn gehele breedte wordt aangetoond⁹;

2) dat de overheid de buurtweg gedesaffecteerd heeft.

Desaffectatie is de beslissing van de bevoegde overheid waarbij deze een weg of een wegdeel onttrekt aan het openbaar domein. Het is de handeling van de daartoe bevoegde overheid waarbij die overheid het goed in kwestie zijn openbare bestemming definitief ontnemt.

Desaffectatie is ofwel een uitdrukkelijke beslissing van de overheid waardoor de bestemming tot het gebruik van allen aan het goed wordt ontnomen, ofwel een handeling van de overheid die noodzakelijk dergelijke beslissing veronderstelt¹⁰. Inderdaad: door de desaffectatie behoort het goed niet langer tot het openbaar domein (dat niet vatbaar is voor verjaring), maar wel tot het privaat domein¹¹ dat wel voor verjaring in aanmerking komt.

de Vrede- en Politie-rechters 2007, Die Keure 2007, p. 70 nrs. 16-17.

⁷ Cass. 13 januari 1994, *Rec. Cass.*, 1994, p. 96, noot H. Vuye.

⁸ VUYE, "Fundamentele regels omtrent buurtwegen. Het arrest van het Hof van Cassatie van 13 januari 1994", *Rec. Cass.*, 1994, p. 97 nr. 12.

⁹ DRAYE, A., "Buurtwegen en publiekrechtelijke erfdienstbaarheden van doorgang. Een analyse van wetgeving en recente rechtspraak", *C.D.P.K.* 2008, p. 399.

¹⁰ R.v.St. 23 februari 1996, *J.T.* 1996, 427; Cass., 1 oktober 1976, *Arr. Cass.* 1977, 130

¹¹ J. KOKELENBERG, T. VAN SINAY en H. VUYE, "Overzicht van rechtspraak. Zakenrecht 1994-2000", *T.P.R.* 2001, p. 863, nr. 19; *Onroerend goed in de praktijk*, I.M.8, blz. 15 nr. 5.4

Het is niet omdat artikel 12 van de Buurtwegenwet niets zegt over het vereiste van desaffectatie, dat aan de wet voorwaarden worden toegevoegd wanneer voor de toepassing van dat artikel vereist wordt dat de buurtweg eerst gedesaffecteerd is. Zonder voorafgaandelijke desaffectatie van de buurtweg is de verjaring van artikel 12 immers eenvoudig onmogelijk: niet-gedesaffecteerd domein blijft openbaar, en openbaar domein komt niet voor verjaring in aanmerking.

De stilzwijgende desaffectatie van een buurtweg impliceert een gedraging van de overheid waaruit niets anders afgeleid kan worden dan de beslissing van die overheid om dat openbare domeingoed zijn openbare bestemming te ontnemen¹². De gemeente moet ten aanzien van de buurtweg in kwestie handelen alsof zij formeel beslist heeft om die weg zijn openbare bestemming te ontnemen. Vandaar de vereiste dat het handelen van de gemeente 'ondubbelzinnig' moet zijn, dat wil zeggen dat het handelen zo moet zijn dat er geen enkele twijfel kan bestaan over de intentie van de gemeente met betrekking tot de bestemming van de weg. En uit dat handelen moet eveneens onbetwistbaar blijken dat de gemeente de bedoeling heeft om de openbare bestemming van de weg 'definitief' (blijvend/voorgoed) en dus onherroepelijk stop te zetten. De overheid dient met andere woorden minstens een daad gesteld te hebben die niet met het publiek gebruik te verenigen is (bvb. de weg onbruikbaar maken door er vuil of aarde op te storten, of door hem niet te onderhouden wanneer dat nodig is).

Pas wanneer de buurtweg niet meer dient tot het openbaar gebruik en ook de gemeente hem niet meer onderhoudt indien nodig (of wanneer de stilzwijgende desaffectatie uit andere elementen blijkt), kan de verkrijgende verjaring een aanvang nemen¹³.

Om tot de afschaffing van de buurtweg door desaffectatie te besluiten is het dus niet voldoende te bewijzen dat de weg al minstens 30 jaar niet meer (zelfs niet sporadisch of occasioneel) gebruikt wordt. Immers:

- eenvoudig onbruik gedurende 30 jaar doet een publiekrechtelijke erfdienstbaarheid niet teniet (artikel 706 van het Burgerlijk Wetboek geldt uitsluitend voor privaatrechtelijke erfdienstbaarheden¹⁴);
- het loutere feit dat een buurtweg niet meer door het publiek gebruikt wordt, doet de weg zelfs niet uit het openbaar domein treden¹⁵. Artikel 12 stelt NIET dat buurtwegen door verjaring verkregen kunnen worden, indien zij NIET meer dienen tot het openbaar gebruik. Er staat WEL dat geen verjaring mogelijk is zolang de weg dient tot het openbaar gebruik.

De formulering "*dienen tot*" betreft een bestemmingshandeling: zolang een buurtweg nog steeds bestemd is voor openbaar gebruik, kan hij dus niet verjaren. Het effectieve, feitelijke gebruik/onbruik op het terrein heeft daar *a priori* niet veel mee te maken. Met andere woorden: verjaring is pas mogelijk vanaf de opheffing van zijn bestemming voor het gebruik door allen. Daarvoor is wel degelijk een desaffectatie door de bevoegde overheid vereist. Zonder

¹² Cass. 3 mei 1968, *Arr.Cass.* 1968, 1100.

¹³ Rb. Leuven, 28 maart 2001, *T.B.B.R.* 2002, afl. 7, 479, noot.

¹⁴ zie DERINE, VAN NESTE & VANDENBERGHE, *Zakenrecht*, Deel I,B, Standaard 1974, nr. 286 p. 562

¹⁵ VAN NESTE, *Beginnels van Belgisch Privaatrecht, deel V: Zakenrecht*, Story-Scientia 1990, nr. 97B, p. 180; *Onroerend goed in de praktijk*, I.M.8, blz. 15 nr. 5.4)

desaffectatie kan de 30-jarige verjaring niet beginnen lopen, vermits, zoals gezegd, het openbaar domein niet voor verjaring in aanmerking komt.

Omgekeerd zal ook de desaffectatie op zichzelf de buurtweg niet doen verdwijnen: de desaffectatie heeft enkel tot gevolg dat de verkrijgende verjaring een aanvang kan nemen, maar leidt niet zonder meer tot de afschaffing van de weg, waarvoor de wettelijke administratieve procedure dient te worden gevolgd. Zolang de verkrijgende verjaring, na desaffectatie, niet is ingetreden, blijft de weg derhalve bestaan¹⁶.

In de rechtsleer¹⁷ wordt dan ook zeer terecht benadrukt:

- dat wie wil doen vaststellen dat er op zijn erf geen erfdienstbaarheid van buurtweg meer rust, eerst de stilzwijgende desaffectatie moet bewijzen, en daarna de verkrijgende verjaring van 30 jaar die gerekend moet worden vanaf de desaffectatie;
- dat een desaffectatie niet kan afgeleid worden uit de loutere afwezigheid van reactie van de overheid gedurende 30 jaar tegen de eigendomsaanmatigende bezitsdaden van de aangelanden;
- dat, vermits het gedrag van de overheid waaruit de stilzwijgende desaffectatie zal moeten afgeleid worden noodzakelijk zelf al geruime tijd zal duren, de verkrijgende verjaring in de praktijk pas na meer dan 30 jaar sinds het begin van het onbruik zal bereikt worden.

7. Wie beweert dat de buurtweg al meer dan 30 jaar niet meer tot het openbaar gebruik dient, dient dat overeenkomstig artikel 870 van het Gerechtelijk Wetboek te bewijzen¹⁸.

Verweerders dragen dus de bewijslast van hun bewering dat de buurtweg is tenietgegaan doordat alle voorwaarden van artikel 12 van de Buurtwegenwet vervuld zijn.

8. Het feit dat in de diverse notariële eigendomstitels betreffende de bewuste percelen, verleden sinds 1921, geen melding is gemaakt van de buurtweg (er is daarentegen wel sprake van een recht van overgang ten voordele van enkele achterliggende percelen), sluit uiteraard niet uit dat er in werkelijkheid wel een buurtweg over de percelen loopt.

Een notariële eigendomsakte regelt slechts de privaatrechtelijke verhoudingen tussen de daarin betrokken partijen, en kan vanzelfsprekend geen afschaffing van een publiekrechtelijke erfdienstbaarheid van buurtweg vaststellen of tot gevolg hebben.

In de notariële verkoopakte van 17 november 2008 wees de verkoper (eerste verweerder) zijn kopers (de gedingshervattende partijen) overigens wel nadrukkelijk op het bestaan van buurtweg 41 op de rand van de verkochte percelen.

¹⁶ Rb. Leuven, 28 maart 2001, reeds geciteerd.

¹⁷ J. KOKELENBERG, e.a., "Overzicht van rechtspraak Zakenrecht 1989-1994", *T.P.R.* 1995, p. 696, nr. 162

¹⁸ Cass. 28 oktober 2004, *Arr. Cass.* 2004, afl. 10, 1709; Rb. Doornik 9 oktober 2001, *J.L.M.B.* 2002, afl. 24, 1063.

9. Verweerders brengen vervolgens zwart-witte luchtfoto's van de streek bij die naar verluidt in 1983 werden genomen door of in opdracht van het Nationaal Geografisch Instituut, en waarop de bewuste buurtweg niet meer te zien is.

Niet alleen slaagt de rechtbank er niet in deze niet bijster duidelijke foto's te ontleden, bovendien blijkt uit de door eiseres voorgelegde foto's, recent (september 2008) genomen van op de grond, dat de weg 41 een duidelijk zichtbare en nog steeds actief gebruikte aardeweg met dubbel spoor is, die enkel ter hoogte van de percelen van verweerders zelf nagenoeg geheel verdwenen is doordat verweerders hem bij hun veld hebben ingepalmd. Aan de zijkant van de percelen van verweerders verraadt een naar schatting 1,5 meter brede strook onkruid naast een draadafsluiting de vermoedelijke bedding van (een deel van) de buurtweg.

De foto's die eiseres bijbrengt bewijzen dat buurtweg 41 niet in onbruik is, wel in tegendeel, vermits hij nog steeds actief dienst doet voor openbaar gebruik, onder meer door de aanpalende landbouwers en fruittelers.

Vermits voor het onbruik, waardoor een buurtweg na desaffectatie kan tenietgaan, vereist wordt dat een buurtweg in zijn geheel niet meer wordt gebruikt, staat vast dat buurtweg 41 niet teniet is gegaan, vermits hij kennelijk nog steeds dagelijks en intensief wordt gebruikt vanuit het gehucht Rhode. De gedeeltelijke onbruikbaarheid van een buurtweg, met name enkel en alleen ter hoogte van de gedeeltelijke inpalming ervan door enkele aangelanden, terwijl de rest van dezelfde buurtweg (hier: ruim 80% ervan) wel nog vrij is en door het publiek gebruikt wordt, beantwoordt niet aan het vereiste van volledig onbruik, nodig om tot verkrijgende verjaring te kunnen leiden.

Bovendien is de buurtweg ter hoogte van de percelen van verweerders niet over zijn gehele breedte afgesloten, vermits er nog een strook van ongeveer 1,5 meter onaangeroerd werd gelaten. Het is dus geenszins uitgesloten en alleszins niet bewezen dat de buurtweg over de percelen van verweerders onmogelijk nog gebruikt kon worden en in werkelijkheid ook niet meer gebruikt werd, zelfs niet sporadisch.

10. Een stilzwijgende desaffectatie kan ook niet afgeleid worden uit de bewering dat eiseres de weg al 75 jaar niet meer zou onderhouden, vermits uit de foto's blijkt dat de weg in tegendeel behoorlijk onderhouden is en goed berijdbaar voor landbouwvoertuigen, met uitzondering van het gedeelte ter hoogte van de percelen van verweerders.

Verweerders slagen er dan ook niet in te bewijzen dat eiseres tot stilzwijgende desaffectatie van de weg besloten heeft doordat zij de weg niet zou onderhouden hebben terwijl dat voor het normale gebruik wel nodig zou zijn, en zij tonen nog minder de datum of minstens de periode aan waarin eiseres tot dergelijke desaffectatie zou beslist hebben.

11. Artikel 13 van de Buurtwegenwet legt de gemeente de plicht op de buurtwegen te onderhouden, hetgeen ook impliceert dat de gemeente het vrije

gebruik ervan door het publiek moet waarborgen en bezetting door derden moet verhinderen¹⁹. Die laatste verplichting wordt aan de gemeenten in Vlaams-Brabant uitdrukkelijk opgelegd door het Provinciaal Politiereglement der Wegen van 5 oktober 1954 van de Provinciale Raad van Brabant (goedgekeurd bij K.B. van 10 maart 1955) waarvan artikel 12 onder "Hoofdstuk II - bewaking en politie der buurtwegen" luidt als volgt:

"De schepencolleges, ..., waken er over dat de wegen in goede staat gehouden worden. Zij gaan ook na of zich geen wederrechtelijke aanmatigheden of inbezitnemingen hebben voorgedaan. Indien het vrij verkeer belemmerd wordt, moeten de gemeenteoverheden de plaatsen in hun oorspronkelijke toestand herstellen..."

Deze bepaling is geen loutere bevoegdheidsverdeling tussen de provincie en gemeente, maar een verplichting die aan de gemeente wordt opgelegd. Het gaat om een normatieve verplichting waarvan het niet-nakomen een fout uitmaakt die door de burgerlijke rechter kan worden gesanctioneerd. Deze verplichting is bijgevolg een resultaatsverbintenis: de gemeente moet ervoor zorgen dat de (buurt)wegen vrij zijn²⁰. Bij brief van 27 maart 2006 heeft ook de gouverneur van de provincie Vlaams-Brabant het gemeentebestuur van Geetbets -terecht- aangemaand het nodige te doen om de voetweg terug vrij te maken, vermits er geen verjaring was vastgesteld door de bevoegde rechter.

Zolang de verkrijgende verjaring van dertig jaar, na desaffectatie, niet is ingetreden, blijft de buurtweg bestaan, en dient de gemeente de weg te onderhouden en zich tegen de bezitsaanmatigheden door aangelanden te verweren²¹.

12. Vermits verweerders niet slagen in de op hen rustende bewijslast van het tenietgaan van de buurtweg 41, is de vordering van eiseres tot vrijmaking van de buurtweg gegrond en de tegeneis ongegrond.

IV UITSPRAAK

Om alle bovenstaande redenen verklaart de vrederechter de hoofd- en tegenvordering ontvankelijk, de hoofdvordering gegrond en de tegenvordering ongegrond.

De vrederechter verwerpt het verzoek van de bvba TRANSPORT BELIZ en aan de heer Bert BEELEN en zijn echtgenote Lizzy NELIS om het geding verder te zetten in plaats van de heer Louis BEELEN.

De vrederechter veroordeelt de heer Louis BEELEN om binnen de maand na de betekening van dit vonnis alle belemmeringen, afsluitingen, poorten, beplantingen, struiken en bomen of boomstronken te verwijderen die zich

¹⁹ R.v.St. 26 oktober 2000, *Rev. dr. commun.* 2004, afl. 1, 28, noot J. VAN BOL.

²⁰ Vred. Aarschot 23 oktober 1998, *T.B.B.R.* 1999, 148.

²¹ Rb. Leuven 28 maart 2001, reeds geciteerd.

bevinden op de bedding van buurtweg 41 te Geetbets, zoals aangeduid in de Atlas der Buurtwegen, over een breedte van 3,30 meter, en voor zover deze weg gelegen is op de percelen van voormelde verweerders te Geetbets, 1ste afdeling, sectie E nrs. 68A, 67C, 67B en 67A.

De vrederechter veroordeelt de heer Louis BEELEN tot betaling aan eiseres van een dwangsom van 25 euro per dag vertraging in de uitvoering van deze veroordeling.

De vrederechter veroordeelt René BEELEN en Maria BECKERS om binnen de maand na de betekening van dit vonnis alle belemmeringen, afsluitingen, poorten, beplantingen, struiken en bomen of boomstronken te verwijderen die zich bevinden op de bedding van buurtweg 41 te Geetbets, zoals aangeduid in de Atlas der Buurtwegen, over een breedte van 3,30 meter, en voor zover dat pad gelegen is op de percelen van voormelde verweerders te Geetbets, 1ste afdeling, sectie E nr. 69A.

De vrederechter veroordeelt René BEELEN en Maria BECKERS *in solidum* tot betaling aan eiseres van een dwangsom van 25 euro per dag vertraging in de uitvoering van deze veroordeling.

De vrederechter veroordeelt verweerders Louis BEELEN, René BEELEN en Maria BECKERS *in solidum* tot betaling van de proceskosten.

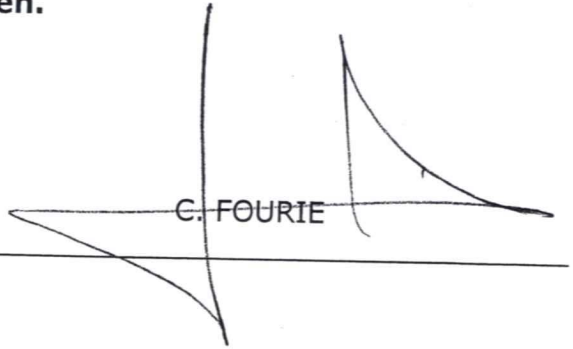
De proceskosten van eiseres worden bepaald op 168,93 euro voor dagvaarding en rolstelling en 1.200 euro rechtsplegingvergoeding, en deze van de verwerende partijen samen op 1.200 euro rechtsplegingvergoeding.

De vrederechter staat de voorlopige tenuitvoerlegging van dit vonnis toe.

Dit vonnis is uitgesproken door de heer Chris FOURIE, vrederechter, bijgestaan door mevrouw Sandy GAENS, griffier, op de openbare zitting van het vredegericht van het kanton Landen-Zoutleeuw, zetel Zoutleeuw, van donderdag **negen april tweeduizend en negen.**

S. GAENS

C. FOURIE

AANGEBODEN
op
NIET AAN REGISTRATIE ONDERWORPEN

De Ontvanger,

Trage wegen vzw

Praktijkdagen trage wegen – 12 oktober 2010

Provinciehuis Brugge

Bijlage 4

Verleggingsprocedure van buurtwegen

Verleggen van buurtwegen – art. 28 bis Wet op de Buurtwegen

Artikel 28bis van de wet op de buurtwegen bepaalt dat geen buurtweg kan aangelegd of rechtgetrokken worden zonder voorafgaand goedgekeurd rooiplan. Bij ontstentenis van dergelijk plan zijn de voorliggende opgestarte procedures inzake de verlegging van de buurtweg 14 en de voetweg 70 aangetast door onwettigheid. Men vraagt immers aan het publiek een verlegging te beoordelen terwijl de voorafgaande voorwaarde, het bestaan van een goedgekeurd rooiplan, niet vervuld is. [\[1\]](#)

Motivering.

Aanleg van een buurtweg

Artikel 28bis van de wet op de buurtwegen bepaalt dat geen buurtweg kan aangelegd worden zonder voorafgaand goedgekeurd rooiplan waarbij de beslissing toekomt aan de gemeenteraad, het advies aan de Bestendige Deputatie en de goedkeuring aan de Koning.

Dit artikel 28bis werd ingevoegd ingevolge de wet van 9 augustus 1948 zonder evenwel aan de artikelen 27 of 28 te raken. Artikel 28bis heeft dus de beslissingsbevoegdheid over de aanleg van een buurtweg bij de Bestendige Deputatie gelaten. De inhoud van artikel 28bis wijst evenwel naar het noodzakelijk voorafgaand aan te nemen rooiplan. Een aanleg die enkel steunt op de 'procedure artikel 28' of enkel op de 'procedure artikel 28bis' miskent dus de regeling voorzien in de buurtwegenwet.

–

La procédure de création des chemins vicinaux et celle d'adoption des plans généraux d'alignement n'ont nullement pour caractéristique de s'exclure mutuellement. Au contraire, la jurisprudence admet leur coexistence. (Cass., 18 oktober 1906, Pas., 1907, I, 19 en Auditeurverslag A.76.161/XIII-374)

–

En

Zelfs bij ontstentenis van een in artikel 28 bedoeld beroep vereist de aanleg of rechtekking van een buurtweg de goedkeuring van de Vlaamse regering van een rooiplan (Auditeurverslag A.51.951/IV-14.299).

Verlegging van een buurtweg

Een verlegging van een buurtweg omvat gelijktijdig de afschaffing van een wegdeel en de aanleg van een ander wegdeel. Derhalve dient overeenkomstig artikel 28bis de gemeenteraad eerst te beslissen over het rooiplan.

Deze visie werd ook verdedigd door het Waalse Gewest voor de Raad van State en werd daarop bevestigd in het Arrest van de Raad van State, Franstalige Kamer, nr 92.147 van 11 januari 2001.

Un plan d'alignement doit être adopté conformément à l'article 28bis ...

en

Considérant que la modification du tracé du chemin vicinal n'est prévue par un plan général d'alignement adopté avant la décision de redressement ...

Ook de omzendbrief van 4 juni 2003 van de "Direction Générale de l'Aménagement du Territoire, du Logement et du Patrimoine" (DGATLP) inzake buurtwegen stelt:

Lorsque la voirie communale est vicinale (inscrite à l'Atlas des chemins vicinaux), le conseil communal propose le déplacement ou la suppression de la voirie. La Députation permanente statue sur cette proposition. Un recours au Gouvernement wallon est ouvert contre cette décision.

Toutefois, avant cette décision de la Députation permanente, toute modification du tracé de cette voirie vicinale entraînant le redressement de son axe ou toute ouverture nouvelle de pareille voie, nécessite une approbation par le Gouvernement wallon d'un plan d'alignement y relatif.

En in een publicatie van april 2005 van de Union des Villes et Communes de Wallonie a.s.b.l. :

L'article 28bis de la loi de 1841 prévoit qu'un chemin vicinal ne peut être ouvert ou redressé qu'après approbation par le Gouvernement régional d'un plan général d'alignement et ce, après que la députation permanente ait été entendue. Il convient d'indiquer que "l'approbation du Gouvernement régional n'est plus requise pour les plans d'alignement communaux qui sont le complément d'un plan communal d'aménagement (Cwatup, art. 57, al. 2). Un plan d'alignement n'est même pas nécessaire s'il existe un PCA, même pas pour les chemins vicinaux parce qu'un PCA vaut un plan général d'alignement lorsqu'il comprend de manière suffisamment précise, la modification du tracé d'un chemin vicinal".

Dient opgemerkt dat het rooiplan dus geen beslissing creëert over de wegverlegging, dat het rooiplan in feite een bestemmingsplan is^[2]. Het gevolg is dat een beslissing tot wegverlegging steeds bij de Bestendige Deputatie blijft. De Bestendige Deputatie kan echter geen beslissing nemen zonder voorafgaand aangenomen rooiplan.

Het arrest heeft dus in Wallonië aanleiding gegeven tot een logische omzendbrief. Indien men immers een wegverlegging beslist enkel op grond van artikel 28 dan heeft de Bestendige Deputatie in rechte de mogelijkheid een weg te verleggen ook bij een ongunstig advies van de gemeenteraad. De Bestendige Deputatie zou dus de openbare circulatie kunnen wijzigen zonder dat de terreinen getroffen werden door een goedgekeurde rooilijn ! ^[3]

In arrest 146.115 van 16 juni 2005 -NV IMMO DE WITTE bevestigt de Raad van State dit nogmaals. De verlegging van een voetweg in particuliere eigendom wordt vernietigd wegens ontbreken van een voorafgaandelijk goedgekeurd rooiplan.

De gecombineerde procedure leidt tot het volgende chronologische beslissingsparcours:

Rooilijnprocedure (art.28bis) [4]	Verleggingsprocedure (art.28)
Gemeenteraad neemt rooilijnplan voorlopig aan.	Gemeenteraad neemt wijzigingsplan voorlopig aan.
Openbaar onderzoek van het rooilijnplan	
Gemeenteraad neemt rooilijnplan definitief aan	
Advies van de BD inzake de rooilijn	
Beslissing van de minister inzake het rooilijnplan	
Publicatie van de rooilijn in het staatsblad	
Mogelijkheid tot beroep bij de Raad van State	Openbaar onderzoek van het wijzigingsplan [5]
	Advies gemeenteraad over de wijziging
	Beslissing BD inzake wijzigingsdossier
	Mogelijkheid tot opschortend beroep bij de Vlaamse minister
	Beslissing Vlaamse Minister inzake wijzigingsdossier
	Mogelijkheid tot beroep bij de Raad van State.

Conclusie:

Eerst beslist de gemeenteraad over het rooilijnplan. Als de gemeenteraad geen rooilijnplan voorlegt voor advies aan de BD en ter goedkeuring aan de Vlaamse Minister of als de minister de rooilijn niet goedkeurt dan kan de verlegging niet beoordeeld worden. Als de minister het rooilijnplan goedkeurt pas dan kan het verleggingsplan in openbaar onderzoek gelegd worden.

[1] Herhaalde malen heeft de Raad van State reeds bepaald dat de onwettigheid van het gemeenteraadsbesluit de hele procedure aantast

[2] Ook in de publicatie van Professor-advocaat Dominique LAGASSE, ULB, *Droit Administratif spécial*, « *Les domaines public et privé. La voirie* » wordt deze visie beaamd.

[3] Een mondelinge reactie van de Provinciale Technische Dienst van Oost-Vlaanderen leert dat de Bestendige Deputatie in dat geval niet beslist tot een wegverlegging. M.a.w. in de praktijk werd een negatief advies van de gemeenteraad inzake de wegverlegging gelijkgesteld met een ontbrekend rooilijnplan.

Het rooiplan inzake de verlegging van buurtwegen/voetwegen komt anderzijds wel tot stand via het verkavelingsplan of het plan van aanleg. Vandaar dat dan weer gedacht werd dat wanneer in een plan van aanleg vermeldt staat “aan te leggen weg”, “uit te breken weg” de beslissing om die weg aan te leggen of uit te breken reeds genomen was met het aangenomen plan:

... dat indien in een bij KB goedgekeurd gemeentelijk plan van aanleg de opheffing van een weg wordt voorzien deze weg als dusdanig niet opgeheven is ... (Nog steeds geldende omzendbrief Stedenbouw nr.13-5 van 29 december 1978 en Parl. Vr. en Antw., VI. R., 1985-86, 42).

[4] De rooilijnprocedure wordt gevoerd conform de ministeriële circulaire van 15 september 1921 voor buurtwegen die niet in eigendom zijn van de overheid. Voor de buurtwegen die wel eigendom zijn van de overheid wordt de procedure volgens het Vlaams Decreet Rooilijnen gevolgd

[5] De procedure gaat niet verder indien er geen goedgekeurd rooiplan

Trage wegen vzw

Praktijkdagen trage wegen – 12 oktober 2010

Provinciehuis Brugge

Bijlage 5

**Vonnis Zandbergen (Vredegerecht Geraardsbergen-
Brakel, 2005) over het vrijmaken van een feitelijke
buurtweg**

Rolnummer : 04A392

Ongetekend afschrift afgeleverd in uitvoering
van art. 792. Gerechtelijk Wetboek.

Rep.R. nr. : 1494

uitgifte afgeleverd
aan :
op :
BUR nr :
Kosten :

V O N N I S

Op de openbare rechtszitting van maandag tien oktober tweeduizend en vijf in de gerechtszaal van het vredegericht GERAARDSBERGEN-BRAKEL, zetel GERAARDSBERGEN, wordt door Freddy DE SMET, vrederechter, bijgestaan door Jürgen PEIRLINCK, wd. hoofdgriffier, het volgende vonnis uitgesproken :

IN ZAKE :

STEENHOUDT Etienne, landbouwer, in leven wonende te 9506 GERAARDSBERGEN, Benedenstraat 84, overleden op 19.03.2005

STEENHOUDT Elmire Martha, landbouw-hulpster, wonende te 9506 GERAARDSBERGEN, Benedenstraat 84, verschijnt in persoon, bijgestaan door mr Rurik VAN LANDUYT, advocaat te 9500 GERAARDSBERGEN
oorspronkelijk eisende partij;

STEENHOUDT Elmire Martha, landbouw-hulpster, wonende te 9506 GERAARDSBERGEN, Benedenstraat 84, verschijnt in persoon, bijgestaan door mr Rurik VAN LANDUYT, advocaat te 9500 GERAARDSBERGEN
gedinghervattende partij;

TEGEN :

TIELEMANS Armand, geboren te NINOVE op 24 januari 1957, metselaar, wonende te 9506 GERAARDSBERGEN, Benedenstraat 88, verschijnt in persoon, bijgestaan door mr Thomas VERMEESCH, loco mr Wendy DE MUYLDER, advocaat te 9400 VOORDE

DEKYVERE Marleen Mia, geboren te TOLLEMBEEK op 10 oktober 1958, naaister, wonende te 9506 GERAARDSBERGEN, Benedenstraat 88, hebbende als raadsman en vertegenwoordigd door mr Thomas VERMEESCH, loco mr Wendy DE MUYLDER, advocaat te 9400 VOORDE
verwerende partij;

I. DE PROCESGANG :

Gelet op de artikelen 2, 30, 34, 36, 37, 40 en 41 van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken, dewelke werden nageleefd.

Etienne en Elmire Steenhoudt dagvaardden op 01.10.2004 Armand Tielemans en Marleen Dekyvere om te verschijnen voor de vrederechter op 25.10.2004.

Bij beschikking d.d. 27.12.2004 gewezen op verzoek van eisers werden in toepassing van art. 747 §2 Ger.W. de termijnen voor het neerleggen van besluiten evenals de pleitdatum bepaald.

Beide partijen legden een conclusie neer binnen de hen toegekende termijnen.

Ter zitting van 25.04.2005 werd de zaak verdaagd naar de zitting van 12.09.2005 omdat toen bleek dat eerste eiser overleden was op 19.03.2005.

Elmire Steenhoudt legde als erfgenaam van Etienne Steenhoudt op 25.04.2005 een akte van gedinghervatting neer ter griffie van het vredegerecht. Deze akte werd aan verweerders ter kennis gebracht bij gerechtsbrief dd. 26.04.2005.

Ter zitting van 12.09.2005 werden beide partijen gehoord bij monde van hun raadslieden. Tevens werden Elmire Steenhoudt en Armand Tielemans persoonlijk gehoord.

Eiseres legde een dossier neer bevattende de stukken 1 t/m 12 vermeld in de inventaris gehecht aan haar besluiten neergelegd op 23.02.2005. Verweerders legden een dossier neer bevattende stukken 1 t/m 6 vermeld in de besluiten dd. 23.01.2005.

De debatten werden gesloten en de zaak werd in beraad genomen.

II. VOORWERP VAN HET GESCHIL :

Eiseres stelt :

- . dat er een openbare erfdienstbaarheid van overgang rust op het perceel grond gelegen te Zandbergen aan de Benedenstraat bekend ten kadaster Geraardsbergen (Zandbergen) 12° afdeling sectie A nr. 523f, eigendom van verweerders en dit langs de linkerkzijde van het perceel gezien vanaf de Benedenstraat en dit met een breedte van 4 meter.
- . dat verweerders hun eigendom derwijze hebben afgesloten dat er geen overgang meer kan genomen worden.

Eiseres vordert :

- . erkenning door verweerders van voornoemde openbare erfdienstbaarheid van overgang.
- . verwijdering van de afsluitingen die het gebruik van de kwestige erfdienstbaarheid beletten dit binnen de drie dagen na de betekening van het tussen te komen vonnis en onder verbeurte van een dwangsom van 250 euro per vastgestelde overtreding waarbij de kosten van de vaststelling ten laste vallen van verweerders.
- . voor het geval verweerders nalaten de afsluitingen te verwijderen, eiseres te machtigen de afsluitingen te laten verwijderen door een aannemer met

- tussenkost van een daartoe aangezochte gerechtsdeurwaarder op kosten van verweerders waarbij de kosten invorderbaar worden verklaard op enkel vertoon van de facturen of kwijtschriften.
- . verweerders te veroordelen tot de gedingskosten begroot op dagvaarding en rolsteling 177,88 euro en rechtsplegingsvergoeding 174,75 euro.
- . bij vonnis uitvoerbaar bij voorraad, niettegenstaande alle verhaal en zonder borgstelling en met uitsluiting van het vermogen tot kantonnement.

Verweerders stellen :

- . in hoofdde dat er op hun eigendom geen openbare erfdienstbaarheid van overgang rust.
- . in ondergeschikte orde dat er op hun eigendom zeker geen openbare erfdienstbaarheid van overgang met een beddingbreedte van 4 m rust maar dat de beddingbreedte 1,5 m is.

Verweerders vorderen de hoofdeis af te wijzen als onontvankelijk minstens als ongegrond en de eisende partij te veroordelen tot de kosten van het geding begroot op de rechtsplegingsvergoeding tbv 174,75 euro.

III. BEOORDELING :

Mbt de ontvankelijkheid :

- . De eisende partij beschikt over het vereiste belang en hoedanigheid om de vordering in te stellen. Een particulier kan opkomen om de wegruiming van hindernissen te vorderen die op een openbare weg worden aangebracht. Deze particulier treedt op in eigen naam en om een eigen belang af te dwingen.
Elke burger beschikt dus over een rechtsvordering tot herstel van het collectief gebruik (zie H. Vuys : "Bezit en bezitsbescherming van onroerende goederen en onroerende rechten" onder nr. 525 en de aldaar geciteerde rechtsleer en rechtspraak).
- . De procedure is ingeleid op een in de wet voorziene wijze.
- . Verweerders vragen in het beschikkend gedeelte van hun conclusie de vordering af te wijzen als onontvankelijk doch voeren daartoe in het overwegend gedeelte van de conclusie geen argument aan.

Mbt de gegrondheid :

Wie zich beroept op het bestaan van een publieke erfdienstbaarheid van overgang dient te bewijzen dat het publiek d.w.z. iedereen die aldaar verlangt voorbij te gaan (en niet alleen de aanpalende eigenaars of pachters) gedurende dertig jaar voortdurend (d.w.z. derwijze regelmatig dat elke andere aanwending van de bodem erdoor wordt uitgesloten) en onafgebroken, openbaar en ondubbelzinnig gebruik heeft gemaakt van de grond als landelijke verbindingsweg.

Het bewijs van een dergelijk publiek gebruik kan door alle middelen van recht getuigen en vermoedens inbegrepen geleverd worden.

De rechtbank is van oordeel dat eiseres het vereiste bewijs levert want uit de door de eiseres voorgelegde stukken blijkt dat er sinds meer dan 30 jaar

door o.a. een groot deel van de plaatselijke bevolking over het perceel dat actueel toebehoort aan verweerders overgang wordt genomen vanaf de Benedenstraat richting Middenstraat en dit, gezien vanuit de Benedenstraat langs de linkerzijde van het kwestig perceel.

Het betreft meer bepaald de volgende stukken :

- . de verklaring onderschreven door meer dan 130 personen, hoofdzakelijk inwoners van de gemeente Zandbergen en waarvan de tekst luidt als volgt : "We eisen dat de buurtweg, die reeds meer dan een eeuw in gebruik is, gelegen op de eigendom van de heer Tielemans terug heropend wordt, zodat we zoals vroeger terug gebruik kunnen maken van het weggetje die de Benedenstraat en Middenstraat verbindt. Dit als wandelweg of verbindingsweg naar onze verderop liggende weiden."
- . de verklaring van Paul Huysveld waarbij deze o.a. stelt : "Ik woon reeds 50 jaar naast de betwiste voetweg. Steeds heb ik het baantje, want zo wordt het in de volksmond genoemd, van begin tot einde gebruikt en maak er nog regelmatig wandelingen. Dagelijks zie ik er menig voetganger of fietser en in de weekends kan het er zelfs druk zijn."
- . het kadasterplan waarop een voetweg is aangeduid.
- . de notariële akte verleden door notaris Francois Rens op 12.09.1938 waarbij vermeld wordt dat een perceel grond, deel van kavel A., bekend ten kadaster sectie A nr. 515/a aan de westzijde paalt aan de voetweg.

Het feit dat de voetweg niet vermeld wordt in de atlas der buurtwegen sluit het bestaan van een publieke erfdienstbaarheid van overgang niet uit.

Van gedoogzaamheid in hoofde van verweerders kan bezwaarlijk sprake zijn want :

- Wanneer men ziet dat de voetweg reeds in 1938 vermeld wordt in een notariële akte en opgetekend staat in het kadasterplan mag men aannemen dat deze weg reeds minstens driekwart eeuw door jan en alleman gebruikt wordt als een openbare weg.
- "Het onderscheid tussen een recht van doorgang en een gedoogzaamheid ligt uiteraard in het feit dat deze laatste enkel aan bepaalde personen ten goede komt" zegt I. Claeys Bouuaert in "Openbare wegen op private grond" in tijdschrift voor notarissen nr. 12 van december 1966 onder nr. 17.

Verweerders bewijzen niet dat voor de afsluiting van de voetweg dewelke aanleiding gaf tot het instellen van een procedure door de partij Steenhoudt (strekken eerst tot het bekomen van een uitweg en vervolgens tot het erkennen van een publiek recht van overgang) ooit de voetweg éénmaal werd afgesloten in een lopende periode van 30 jaar. M.a.w. op het ogenblik dat verweerders de voetweg afsloten was het publiek recht van overgang reeds ontstaan.

Waar eiseres stelt dat de publiek erfdienstbaarheid van overgang een bedding heeft van 4 meter kan zij niet worden gevolgd want :

- . eiseres bewijst deze stelling niet, integendeel (zie hierna).
- . uit alle stukken dewelke door haar worden voorgelegd blijkt dat de publiek erfdienstbaarheid een voetweg betreft.

- . voetwegen zijn bij definitie wegen gebruikt door voetgangers, vee of kleine voertuigen (zoals kruiwagens) en deze wegen hebben geen breedte van 4 meter.
- . in het verzoekschrift dd. 01.12.1998 neergelegd met het oog op het bekomen van een uitweg (document opgenomen als bijlage in stuk 1 van eiseres nl. verslag van G. De Saedeleer) verklaren eiseres en haar broer "dat verzoekers sedert onheuglijke jaren doorgang hebben over een smalle streep van ongeveer 1 mter en ook met een kruiwagen of een ander wagentje en met koe aan de leiband en ander klein gereedschap".
- . in een brief dd. 10.06.1999 opgenomen als bijlage 14 in het verslag van de heer De Saedeleer (stuk 4 van verweerders) hebben Etienne en Elmire Steenhoudt het over "het wegelken", "het baantje" waarlangs zij "met paard en ploeg" hun grond bewerkten en langswaar een weide waar twee koeien graasden van water werden voorzien.

Waar eiseres stelt dat het publiek recht van overgang dient genomen over een strook grond met een breedte van 4 meter omdat een dergelijke breedte noodzakelijk is om de percelen met een landbouwvoertuig te bereiken, kan zij niet worden gevolgd want zij verwacht onderhavige procedure met een procedure tot het bekomen van een uitweg.

De breedte van de bedding van de voetweg dient derhalve, zoals verweerders in ondergeschikte orde erkennen, beperkt tot 1,5 meter.

Verweerders zijn derhalve ertoe gehouden alle afsluitingen die de vrije uitoefening van de openbare erfdienstbaarheid van overgang belemmeren, te verwijderen ; voor deze verwijdering dient hen een termijn van 1 maand toegekend te rekenen vanaf de betekening van onderhavig vonnis.

Aangezien het geding veroorzaakt werd door de handelwijze van verweerders, dienen zij veroordeeld tot de gedingskosten.

Gelet op de reeds verstreken tijd sinds de inleiding van het geding en gelet op de aard van de zaak dient het vonnis uitvoerbaar verklaard niettegenstaande elk verhaal en zonder dat zekerheid dient gesteld.

Aangezien eiseres geen bijzondere redenen aanhaalt ter staving van haar vordering tot de uitsluiting van de mogelijkheid tot kantonnement, dient deze mogelijkheid behouden.

OM DEZE REDENEN :

Recht doende op tegenspraak.

Verklaart de vordering van eiseres ontvankelijk en gegrond.

Zegt dat er een openbare erfdienstbaarheid van overgang rust op het perceel grond gelegen te Zandbergen aan de Benedenstraat, bekend ten kadaster onder Geraardsbergen (Zandbergen), 12° afdeling sectie A nr. 523f, eigendom van verweerders, en dit langs de linkerzijde van het perceel gezien vanaf de Benedenstraat en dit met een breedte van 1,5 meter.

Veroordeelt verweerders tot erkenning van voornoemde erfdienstbaarheid en veroordeelt hen dienvolgens tot verwijdering van alle afsluitingen die het vrij gebruik van de kwestige erfdienstbaarheid belemmeren dit binnen de maand na de betekening van onderhavig vonnis en dit onder verbeurte, ten voordele van eiseres, van een dwangsom van 250 euro per vastgestelde overtreding waarbij de kosten van de vaststelling tevens ten laste vallen van verweerders.

En voor het geval verweerders mochten nalaten de afsluitingen binnen de gestelde termijn te verwijderen, machtigt van nu af aan eiseres om deze afsluitingen te laten verwijderen door een aannemer met tussenkomst van een gerechtsdeurwaarder met dien verstande dat de kosten verbonden aan deze verwijdering invorderbaar zijn lastens verweerders op enkel vertoon van de facturen of de voor voldaan ondertekende kwijtschriften.

Veroordeelt verweerders tot de gedingskosten en begroot deze kosten in hoofde van :

- eiseres op : dagvaarding en rolstelling : 177,88 euro
- rechtsplegingsvergoeding : 174,75 euro
- verweerders op rechtsplegingsvergoeding : 174,75 euro

Verklaart het vonnis uitvoerbaar bij voorraad niettegenstaande de aanwending van enig rechtsmiddel en zonder dat zekerheid dient gesteld.

De vrederechter heeft getekend met de wd. hoofdgriffier.

De wd. hoofdgriffier,

Jürgen PEIRLINCK

De vrederechter,

Freddy DE SMET

Trage wegen vzw

Praktijkdagen trage wegen – 12 oktober 2010

Provinciehuis Brugge

Bijlage 6

Verharden van wegen op private grond

6a – Uittreksel uit De Gemeente (jan 1973, pp. 175-177)

6b – Uittreksel uit Wastiels - Wegenrecht

Orgaan van de
Vereniging
van Belgische Steden
en Gemeenten

Vereniging zonder winstoogmerk

Aarlenstraat 53
Parking : Trierstraat 82
1040 Brussel
Tel. 02/13.63.24 (4 lijnen)
Postrekening 167.97

Abonnement : 700 fr. per jaar
Franse uitgave :
LE MOUVEMENT COMMUNAL

Oplage verspreiding onder controle van

Z 19
9

DE GEMEENTE

Publiciteitsdienst :
Jupiterlaan 15, 1190 Brussel
Tel. 02/44.48.16 (3 lijnen)

REDACTIECOMITE :

J. BORRET,
Adjunct-referendaris bij de Raad van State;

M. DAENENS,
Gemeentesecretaris te Lodeberg;

F. DEBAEDTS,
Eerste Auditeur bij de Raad van State;

B. de GRUNNE,
Directeur van de Vereniging
van Belgische Steden en Gemeenten.

R. DEJING,
Inspecteur-Generaal bij het Ministerie
van Binnenlandse Zaken;

L. GEERTS,
Gemeentesecretaris te Machelen (Brabant);

R. MAES,
Eerste adviseur bij de Vereniging
van Belgische Steden en Gemeenten;

C. VANSTRAELEN,
Adviseur bij het Provinciaal Gouvernement
van Limburg;

F. WASTIJS,
Vast Secretaris a.d. van de Nationale Commissie
voor de Ruimtelijke Ordening.

SECRETARIS :

L. GARRE,
Adviseur bij de Vereniging
van Belgische Steden en Gemeenten.

BUITENLANDSE CORRESPONDENTEN :

J. HOURICQ,
Conseiller d'Etat, Parijs;

H. E. PHAFF,
Directeur bij de Vereniging
van Nederlandse Gemeenten

INHOUDSOPGAVE VAN HET N° 248 48^e JAAR / JANUARI 1973

Van de redactie	2
In en rond de Vereniging	4
Algemene vergadering van de Afdeling « Openbare Onderstand » van de Vereni- ging van Belgische Steden en Gemeenten	8
Actualiteit	29
Wetgeving - Rechtspraak (met commentaar)	32
Verzorg uw taal ! door J. Verhasselt	50
Bibliografische kroniek	52
Boekbespreking	58
Kroniek « Openbare Onderstand »	59

liditeit, sector van de geneeskundige verzorging, wanneer de personen bedoeld in voor gaand lid in vast verband heroemd zijn. »

Wij vestigen dan ook uw aandacht op het feit dat een niet vastbenoemd personeelslid dat zich in een statutaire toestand bevindt, dus ook onderworpen is aan de regeling inzake jaarlijkse vakantie voor werknemers. Dit betekent dat de heersende waarheid sprake in uw brief aanspraak kan maken op de uitbetaling van het vakantiedoon bij vertrek. Wij signaleren U dit volledigheidshalve.

STEDEBOUW

N.D.C. nr 872

Wet van 29-3-1962 - Artikel 35 -

Gevallen van schadeloosstelling beperkt

VRAAG

Een inwoner uit onze gemeente heeft in 1961 een principe-aanvraag ingediend tot het opbouwen van een verdieping op zijn handelshuis. Dit gebouw is echter gelegen in de duinenzone, meer bepaald in een gebied dat als « gevaarszone » bestempeld wordt door het Bestuur der Waterwegen. Het advies van het Bestuur van de Stedebouw was dan ook uiteraard ongunstig (cfr. kopie antwoord).

Sindsdien is trouwens het hele duinengebied als « landschap en zeeweringsduinen » voorzien in het ontworpen Gewestplan.

Sedert geruime tijd is er sprake van onteigening door de Staat (reeds in 1961). Doch de procedure wordt steeds maar uitgesteld. De waarde van dit duinengebied (40 ha) wordt immers door het Comité tot Aankoop op enkele honderden miljoenen geschat. Inmiddels verstreekt een termijn van ruim 10 jaar en belanghebbende eigenaar stelt zich thans de vraag indien hij een eis tot schadevergoeding kan instellen, dit bij toepassing van artikel 35 en volgende van de wet van 29 maart 1972.

Althoewel de wet slechts in 2 gevallen voorziet, nl. een verbod voortvloeiende uit een plan van aanleg (in casu niet het geval) en een bouwweigering, kan m.i. ook het ongunstig advies van Stedebouw nopens de principeaanvraag als een weigering beschouwd worden.

ANTWOORD

Het lijkt geen twijfel dat het antwoord op de vraag van de eigenaar moet luiden dat hij geen eis tot schadevergoeding kan instellen.

Artikel 37 van de wet heeft de gevallen van schadevergoeding uitdrukkelijk beperkt en de tekst is niet voor uitbreiding vatbaar.

Zulks kan men afleiden uit het recente arrest van 1 juni 1972 van het Hof van Cassatie (Journal des Tribunaux van 4 november 1972).

Het Hof besliste dat de stelling van het Hof van Beroep van Brussel, vooropgezet in een arrest van 17 september 1970 (Le Mouvement Communal, 1972, blz. 386) niet kon bijgetreden worden.

Dit laatste arrest had een ontwerp van plan van aanleg gelijkgesteld met een goedgekeurd plan voor de toepassing van art. 37 van de wet. Het had eveneens een akkoord voor verkaveling van vóór de wet van 29 maart 1962 gelijkgesteld met een verkavelingsvergunning. Beide uitbreidingen van de gevallen worden door het Hof van Cassatie van de hand gewezen.

Een principiële bouwaanvraag kan onmogelijk de rechtsgevolgen hebben van een formele bouwaanvraag, en een ongunstig advies is niet gelijk te stellen met een weigeringsbeslissing, zodat artikel 37, 1° (dat naar artikel 35 refereert) hier niet van toepassing is.

Wij wijzen er tenslotte op dat een weigering om te verbouwen een definitief karakter moet hebben volgens artikel 35, d.w.z. na uitputting van de beroepen vermeld in art. 55 van de wet.

WEGEN

N.D.C. nr 575,3

Voetweg toebehorend aan privé persoon - Verharding van het wegdek - Gevolgen t.o.v. de bestaande erfdienstbaarheid

VRAAG

Wij zijn zo vrij U om advies te vragen betreffende een betwisting die zich bij ons voordoet omtrent het verharden van een voetweg.

Onze vraag luidt:

1. Kan de eigenaar van de grond die bezwaard is met een openbare erfdiensbaarheid van doorgang, door het feit dat een voetweg, vermeld in de Atlas van de buurtwegen onder nr. 80 over zijn eigendom loopt, de gemeente verbieden een verharding aan te brengen op de wettige breedte van de voetweg.

2. Kan het aanbrengen van een verharding aangezien worden als een verzwaren van de oorspronkelijke openbare erfdiensbaarheid die door de wet van 10 april 1841 ten laste van de eigenaar van de grond werd gelegd? m.a.w. bij het tot standkomen van de openbare erfdiensbaarheid door de wet van 10 april 1841 lag de voetweg in zijn natuurlijke staat (aarde); de eigenaar kan zich misschien beroepen op het feit dat er aan de oorspronkelijke staat van die erfdiensbaarheid niet mag gewijzigd worden.

3. Indien de eigenaar zich niet kan verzetten tegen het aanbrengen door de gemeente van een verharding aan de voetweg, is de gemeente dan verplicht de voetweg in zijn oorspronkelijke natuurlijke staat te herstellen indien de openbare erfdiensbaarheid wordt aigeschapt (b.v. door een ruilverkaveling of door de Bestendige Deputatie op advies van de gemeenteraad nadat een onderzoek van comodo et incommodo werd ingesteld).

Aangezien — in tegenstelling met de toestand van de buurtwegen die eigendom zijn van de gemeente — de voetweg eigendom is van private personen, twijfelen wij enigzins aan de rechten die de gemeente heeft inzake het verharren van het wegdek.

Anderzijds is het onderhoud van de voetwegen ten laste van de gemeente. Misschien impliceert de last van het onderhoud het recht om ook tegen de wil in van de eigenaar de voetweg te verharren.

Grang vernamen wij van U een juridisch gefundeerd antwoord op de gestelde vragen, waarvoor wij U bij voorbaat danken.

ANTWOORD

Aangezien in de wetgeving geen antwoord op de gestelde vragen gevonden wordt, kan met zich richten naar de rechtspraak en de rechtsleer.

1. Naar luid van de wetsdecreten van 1789 en 1790 staat de gemeente in voor het veilig en gemakkelijk verkeer op de wegen. Dezu

wettelijke bevestiging, die tevens een verplichting is volgens de rechtspraak van het Hof van Cassatie (zie o.m. Cass. 20 december 1951, Tijds. Gem. 1952, blz. 171; F. Wastiels, *Openbare Wegen*, 1971 (Die Keure) blz. 22-23), geldt evengoed voor de servitudewegen, dit zijn de wegen waarvan de aardebaan toebehoort aan de aangelanden. - (Cass. 11-4-1969, R.W. 1969-1970, kol. 121).

Het gemeentebestuur kan derhalve alleszins onderhouds werken uitvoeren, en de aangelande eigenaars hebben niet het recht om zulks te «verbieden», m.a.w. zich daartegen te verzetten.

De vraag of het aanbrengen van een verharding een onderhoudswerk uitmaakt moet men o.i. niet ontkennend beantwoorden. Weliswaar kan men aannemen dat zulks, om het met een traditionele term uit te drukken, een verbeteringswerk is, wat evenwel slechts strookt met de wettelijke verplichting de weg in goede staat van gebruik te houden. Men kan immers de mening verdedigen dat het aanbrengen van een verharding noodzakelijk is om de voetweg in goede staat voor een veilig en gemakkelijk gebruik te stellen, en dat het gemeentebestuur souverein beslist over de wijze van verharding en daaromtrent niet kan beknibbeld of tegengehouden worden door de aangelanden.

Inzake stedelijke wegen (dit zijn gemeentewegen andere dan buurtwegen) kunnen wij verwijzen naar de rechtspraak geciteerd door F. Wastiels (op. cit. blz. 4) en inzonderheid naar een belangrijk en uitvoerig gemotiveerd arrest van het Hof van Beroep te Gent (16 april 1962, De Gem. 1963, blz. 445 met de conclusies van de heer advocaat-generaal Matthijs waarin talrijke verwijzingen naar de rechtspraak en de rechtsleer zijn opgenomen). Dit arrest beslist uitdrukkelijk dat het gemeentebestuur een stedelijke servitudeweg mag nivelleren, een verharding van het wegdek (met plaveien) mag aanbrengen, voetpaden aanleggen, evenals verlichting en riolering.

Men kan die unanieme houding van de hoven en rechtbanken, en van de auteurs inzake stedelijke wegen, gerust toepassen op de buurtwegen.

2. De vraag of het aanbrengen van een verharding een verzwaring is van de openbare erfdiensbaarheid, moet o.i. ontkennend worden beantwoord. Inderdaad kan men moeilijk aannemen dat het gemeentebestuur niet het recht zou hebben om voetpaden

te bestrooien met asse of sintels, of grint, en men kan evenmin op absolute wijze beslissen dat een verharding met tarmac of een andere bindstof, een verzwaring is van de openbare erfdienstbaarheid. Immers uit die verharding volgt geen nieuwe, bijkomende last voor de aangelanden: die werken hebben alleen gevolgen bij het opheffen van het voerpad, waarover de derde vraag handelt.

In het burgerlijk recht mag een erfdienstbaarheid niet worden verzwaaard (art. 640), behoudens instemming van de eigenaar van het lijdend erd. Maar in het administratief recht kan men niet op dezelfde wijze redeneren, zoals trouwens blijkt uit de rechtspraak. Volgens een vonnis van het vrede-gerecht te Lessen van 20 december 1939 (J.J.P. 1940-1941, blz. 222) is de aardebaan van een weg, toebehorend aan een particulier, van dezelfde beperkingen onderworpen als het oppervlak, en moet derhalve aangenomen worden dat het gemeentebestuur er een waterleiding kan in leggen. Bij analogie redenerend (vergelijk o.m. met een vonnis

van de rechtbank van Mechelen van 10 december 1937, R.W. 1937-38, kol. 826, betreffende een stedelijke weg) moet men besluiten dat het aanbrengen van een verharding binnen de perken blijft van de bevoegdheid waarover het gemeentebestuur beschikt, en dat zulks niet strijdig is met de openbare erfdienstbaarheid. (zie ook Sauveur, Commentaire de la loi du 10 avril 1841, blz. 38 en G. Marcotty, De la voirie publique par terre, 1930, blz. 85 en 241).

De eigenaar van de aardebaan kan niet invoeren dat de oorspronkelijke staat van de voetweg niet mag gewijzigd worden, omdat het normaal is dat het gemeentebestuur de weg onderhoudt en bedekt met alle geschikte materialen.

3. Wanneer de weg wordt opgeheven, moet het gemeentebestuur hem in zijn oorspronkelijke staat herstellen, d.i. alle verhardingen verwijderen. Inderdaad, wanneer de openbare erfdienstbaarheid ophoudt, moet de eigenaar zijn grond terugkrijgen in de staat waarin deze zich bevond bij het ontstaan van de eigendomsbeperking.

BENELUX-GEMEENTENCONFERENTIE 1973

Op 20 en 21 september 1973 zal door de Verenigingen van Steden en Gemeenten uit de Benelux-landen samen met de Vereniging van lokale besturen uit de Duitse Bondsrepubliek een volgende Benelux-gemeentenconferentie ingericht worden, gewijd aan het actuele thema van

Planning - Een nieuwe aanslag op het plaatselijk bestuur?

Deze Conferentie vindt plaats in het Congresgebouw van de stad Düsseldorf.

Beoogd wordt duidelijk te stellen in welke mate de gemeenten nog vrij kunnen beslissen in een maatschappij waarin o.m. voor ruimtelijke ordening, stedenbouw, wegenaanleg, gemeenschapsvoorzieningen, socio-culturele infrastructuur en economische expansie onder de impuls van de centrale overheid een strikte planning wordt uitgewerkt. Dit thema zal door eminente sprekers uit de betrokken landen tevens behandeld worden in een toekomstperspectief: het komt er inderdaad niet alleen op aan om louter informatie te verstrekken over de planning in de betrokken landen doch ook om terzake voorstellen te formuleren voor een ruimere decentralisatie naar het gemeentelijk beslissingsniveau.

Meer bijzonderheden over deze Conferentie zullen in een volgende aflevering van ons tijdschrift worden medegedeeld.

een recht van openbare doorgang, hoewel deze met voldoende zekerheid moet kunnen vastgesteld worden door de aangelanden, door het publiek, door de overheid en door de rechbank. Die verkrijging van rechten staat buiten de regels van het burgerlijk recht met betrekking tot de verjaring (266).

De vraag van de eventuele eigendomsrechten van de oorspronkelijke eigenaar van de wegbedding heeft weinig belang, tenzij in het uitzonderlijk geval dat de weg zou worden opgeheven; en zelfs dan oordeelt de rechtspraak dat de eigenaar geen recht heeft op vergoeding omdat hij al het nut uit zijn grond getrokken heeft door te bouwen en/of door bouwgronden verkocht te hebben, zodat de grond van de wegbedding waardeloos geworden is voor de eigenaar (267).

Het feit dat de akten van eigendomsoverdracht voortgaan met te vermelden dat het eigendom van de aangelanden zich uitstrekt tot in de weg (gewoonlijk de wegas), wordt in algemene regel niet in aanmerking genomen door het Bestuur van het Kadaster voor de vestiging van de omroerende voorheffing: op eigendom bezwaard met een publiekrechtelijke erfdienstbaarheid van doorgang wordt geen belasting geheven.

120. Rechten en verplichtingen van de gemeente - Werken

In de periode vóór de stedsbouwwet van 1962 bracht het politierecht van de gemeente over wegen geopend door een particulier mede dat zij het recht had hem alle lasten en voorwaarden met betrekking tot de goede inrichting op te leggen (verharde voelpaden); zo kon de aanleg van een verlichtingsinstallatie worden opgelegd. Men was zelfs de mening toegeedaan dat de gemeente het recht had om de opening van een weg afhankelijk te stellen van de verplichting de aardebaan af te staan (268).

Waar de gemeenten dergelijke lasten oplegden en over de goede staat van de weg waakten, waren de eigenaars al spoedig geneigd de gemeente de vrije hand (en ook de financiële last) te laten voor het uitvoeren van werken. De aanleiding tot het veelvuldig optreden van de steden sedert het laatste kwart van de vorige eeuw, was een meer actieve en uitgebreide zorg voor het gemakkelijk en veilig verkeer, voor het moderne comfort (verlichting o.m. met gas, rioolleidingen, weldra waterleidingen). Reeds spoedig vindt dit zijn weerslag in de rechtspraak: het stadsbestuur heeft het recht en de plicht, voor een steegje op particuliere grond alle maatregelen te nemen, die een weerslag hebben op de veiligheid en het gemak van het verkeer,

meer bepaald sleuven te graven voor het plaatsen van gasleidingen voor de verlichting (269).

De aangelanden van die steegjes hadden er belang bij dat de eigenaar van de aardebaan dergelijke werken toeliet, en dit was een aansporing om van loutere politiematregelen over te stappen naar **dadende van beheer** (270).

De gemeente heeft altijd het recht om alle werken uit te voeren tot inrichting van de weg. Een particuliere eigenaar van de wegbedding kan de gemeente niet verhinderen een waterafvoertelling en een behoorlijke verharding aan te brengen op een weg. En zo werd een rechtspraak gevestigd die tot op onze dagen doorloopt (271).

De gemeente kan — ook in de hier bedoelde gevallen — de aanlegkosten terugwinnen door een verhaalbelasting.

121. Verkrijgende verjaring

Dikwijls is de vraag gesteld of het gemeentebestuur ingevolge werken dat het uitvoert (nivelleren, verharding, rioleren) of doet uitvoeren door concessiehouders, de eigendom van de wegbedding verkrijgt.

Voor de gemeentewegen bestaat geen wetbepaling zoals voor de buurtwegen zodat een termijn van dertig jaar nodig is als men er van uitgaat dat het burgerlijk wetboek het gemeen recht is dat door de overheid eveneens kan worden ingeroepen. Dan dit laatste inderdaad het geval is, blijft uit de rechtspraak met betrekking tot landelijke wegen. Die rechtspraak is nu van toepassing op alle lokale wegen zonder onderscheid en het gemeentebestuur kan de eigendom door verjaring na dertig jaar verkrijgen wanneer zijn handelingen beantwoorden aan de voorwaarden gesteld door de art. 2229 en 2262 B.W.: „op voortdurende, ongestoorde, openbare, onduidelijke wijze en zonder enige toeëigening”, zodat het bezit deugdelijk wordt” (272). Het recht van overgang kan op een privé-eigendom verkregen worden als erfdienstbaarheid van algemeen nut ten behoeve van de inwoners van een gemeente, door een voortdurend en onafgebroken, openbaar en niet-dubbelzinnig gebruik van het betrokken stuk grond en dit gedurende

(269) Rb. Brussel 16 mei 1874, Belg. jnd., 1874, 1068; zie ook (tekst) nr. 22 en 47 hiervoren. Het wekt verwondering dat er nog een andere stelling verdedigd wordt door Deville-Calberg, Comm., 1974, 165.

(270) Het is die evolutie welke Fontaine, J., zozeer bekampte in 1934. Marcotry, op. cit., 241, nr. 193, daarentegen gewaagt van „het recht van beheer” van de weg. (271) Turnhout, 27 november 1957, *De Gem.*, 1958, 181 en onze noot. In de concl. van prok. gen. Marthijs bij Gent, 16 april 1962, *De Gem.*, 1963, 445 wordt eveneens gesteld dat de gemeente het recht heeft werken uit te voeren op dergelijke wegen. Volgens het Hof van Cassatie is de gemeente gerechtigd maatregelen van beheer nemen zoals voor het bepalen van het tracé en de rooilijnen: Cass., 14 september 1978, *Pas.*, 1979, I, 43 en de noot. (272) Cass., 4 maart 1974, *T. Gem.*, 1974, 239; Cass., 18 maart 1971, *Arr. Cass.*, 1971, 695; Derive, A., *Zakenrecht*, 1974, IB, 988. De uitdrukking in de arresten dat het „karakter van buurtweg” („la vicinalité”) verkregen is, past niet; een lokale weg kan geen buurtweg worden door verjaring, wel een openbare weg beheerd door de gemeente, dus een gemeenteweg.

(266) Cass., 8 februari 1904 voormeld.

(267) Een meer recent vonnis Rb. Brussel, 15 november 1974, instemmend geïndiceerd door R.C., 1976, 12, beslist dat „Une parcelle qui, lors de son acquisition par l'exploitant, formait l'assiette d'une voie publique, a une valeur nulle, sa perte ne peut donner lieu qu'à l'indemnité d'un franc symbolique”.

(268) Sommige gemeentebesturen hadden zulks in een reglement ingeschreven, en de rechtspraak aanvaardde dat, zie o.m. Cass., 11 april 1895, voornoemd (de Stad Antwerpen had een dergelijke reglementsbepaling sedert 1851); modelvoorwaarden in Mullie, R., „Voire et constructions”, 1931, 77.

Trage wegen vzw

Praktijkdagen trage wegen – 12 oktober 2010

Provinciehuis Brugge

Bijlage 7

Afwegingskader materiaalkeuze

**Uit: Agentschap voor Natuur en Bos. 2010. Technisch Vademecum
Infrastructuur in bossen, parken en natuurgebieden. Deel I Paden en
Verhardingen. Brussel *(dit werk is nog niet uitgegeven)***

Parameters ter selectie van materialen voor paden en verhardingen

Toepassingsgebied

Bij de keuze van een verhardingsmateriaal is het belangrijk om het verhardingsmateriaal in te passen binnen de context en omgeving. Er wordt volgend onderscheid gemaakt in relevante categorieën van groengebieden, namelijk reservaten, multifunctionele domeinen en parken. Afhankelijk van de functionaliteit (ecologisch, economisch, recreatief, milieubeschermend,...) of waarden (cultuurhistorisch, wetenschappelijk, esthetisch, ...) van gebieden of bepaalde zones binnen deze gebieden, is het al dan niet wenselijk specifieke verhardingsmaterialen in beschouwing te nemen voor toepassing. Dit heeft voornamelijk te maken met de mate waarin het gebruik van een materiaal verzoenbaar is met een van deze waarden of functies. Onder reservaten vallen ecologisch waardevolle gebieden die als dusdanig erkend zijn. Deze categorie stelt bijgevolg de hoogste eisen naar het vrijwaren of minimaliseren van impact op de omgeving. Sommige verhardingsmaterialen zullen als dusdanig niet weerhouden worden voor toepassing in de reservaten. Multifunctionele domeinen zijn gebieden met een openbaar karakter, die gekenmerkt worden door een meervoudig gebruik. Hoewel er in deze categorie betrekkelijk veel materialen voor toepassing in aanmerking komen, is het wel belangrijk rekening te houden met lokale accenten. Parken zijn tevens gebieden met een openbaar karakter (met uitzondering van private parken), maar waarbij de recreatieve functie primeert en cultuurhistorische en lokale waarden bepalend zijn. Ook komen parken voor in een verstedelijkte omgeving en sluit het materiaalgebruik hier bijgevolg ook meer bij aan.

Daarnaast wordt ook het autochtone karakter van een materiaal beklemtoond. Het gebruik van lokale grondstoffen garandeert immers een betere landschappelijke inpassing, terwijl deze aanpak ook vanuit duurzaamheidsaspecten (transport) kan beargumenteerd worden.

Gebruik

Naargelang het gebruik van paden door verschillende gebruikersgroepen kan volgend (niet-limitatief) onderscheid gemaakt worden. Recreatief gebruik: recreatieve routes zoals wandelpaden, fietspaden, ruiterpaden, mennerpaden, mountainbikepad. Multifunctioneel gebruik: toegangswegen, vlakvormige verhardingen zoals parkings en pleintjes. Dienstgebruik: wegen voor toezicht, brandwegen, exploitatiewegen, wegen voor vrachtvervoer. Afhankelijk van het gebruikersprofiel komen bepaalde verhardingsmaterialen in aanmerking voor toepassing. Bijvoorbeeld het verwachtingspatroon van gebruikers ten aanzien van beleving of comfort is zeer uiteenlopend. Bovendien impliceren de aard, de intensiteit en frequentie van een specifiek gebruik nog bijkomende randvoorwaarden. Een strikt onderscheid hoeft echter niet steeds gemaakt te worden aangezien verschillende paden die in beschouwing genomen worden een expliciet multifunctioneel karakter hebben. Daarnaast vormt ook de integrale toegankelijkheid van publieke ruimte een aandachtspunt. Het al dan niet geschikt zijn van een verharding voor mensen met een handicap is hierbij een belangrijk criterium. Dit sluit dan meteen ook aan bij een bepaald comfortniveau dat ook vereist is voor bijvoorbeeld kinderwagens.

Duurzaamheid

Deze parameter omvat een breed spectrum aan aspecten van het materiaal en de toepassing, waarbij aandacht is voor het zuinig omgaan met grondstoffen en energie, en het voorkomen van afval. Hierbij wordt er beoordeeld naargelang het productieproces (exploitatie, verwerking, transport, ...), levensduur, herbruikbaarheid, eindigheid van de grondstof, invloed van het materiaal en de aanleg op de omgeving. Duurzaamheid staat dus enigszins zowel voor 'goed voor het milieu' als voor 'langere levensduur'.

Anderzijds bekijken we hier ook eigenschappen die een directe of indirecte invloed op de onmiddellijke omgeving uitoefenen. We denken hierbij aan de uitspoeling van nutriënten, de lucht- en waterdoorlaatbaarheid in het geval van grootschalige verhardingen, ...

De aanleg is een kritieke fase ten aanzien van impact, zowel op de omgeving als op de mens. Bepaalde toepassingen kunnen consequenties hebben voor de fasering en werkzone, dus de spreiding van de impact in ruimte en tijd. Ook het onderhoud en het beheer dat specifieke toepassingen vereisen is zeer uiteenlopend. Ten aanzien van deze parameter wordt er voornamelijk getoetst of het al dan niet onderhoudsvriendelijke toepassingen zijn, zowel naar intensiteit en frequentie.

Kostprijs

De kostprijs vormt vaak een belangrijk criterium bij de materiaalkeuze. Het is echter ook een gevaarlijke toetsingsparameter omwille van volgende redenen. Bij kostprijsbeoordelingen wordt er stevast gekeken naar de aanlegkost, wellicht omdat deze op korte termijn de meeste invloed heeft op de uitvoerbaarheid door opname in een begroting. Het is echter vaak zo dat een ontwerp waar gelet wordt op kwaliteit van materiaal en uitvoering duurder is in aanleg, terwijl dit ruimschoots gecompenseerd wordt in de duurzaamheid (waaronder levensduur) en de reductie in onderhouds- en beheerkosten. Kostprijzen kunnen ook erg schommelen. De vraag naar een materiaal, de toepassingschaal, de aanwezige voorraden, technische evoluties, ... bepalen mee wat de kostprijs is. Ook bepalende factoren voor de kostprijs zijn de omvang van het werk en de toegankelijkheid van het terrein. Deze parameter moet dus met de nodige omzichtigheid behandeld worden. Er is voor gekozen om te werken met volgende prijs categorieën per m² (excl. btw): - minder dan 10 euro - van 11 tot 20 euro - van 21 tot 30 euro - van 31 tot 40 euro - van 41 tot 50 euro - meer dan 50 euro.

Voor de kostprijsbepaling is uitgegaan van de prijs per m² (excl. btw) voor het leveren en aanbrengen van de materialen per onderdeel van de opbouw van de verharding. Bijvoorbeeld is bij de materialen voor toplagen enkel een kostprijs voor het leveren en aanbrengen van de toplaag gerekend. Zo kunnen materialen onderling eenvoudig vergeleken worden. De kostprijzen houden geen rekening met gevalspecifieke noodzakelijke werken zoals uitgraving, geotextiel, legbed, opvoegen ... Indien nodig zijn binnen de parameter kostprijs nog nuances aangegeven inzake materiaalvarianten, beheerkostprijs, enzovoort.

Materiaal	Gebruik	Duurzaamheid	Kostprijscategorie per m ² excl. BTW en uitgraving
Zand	+ Wandelpad (extensief), mountainbikepad, ruiterspad, exploitatieweg en dienstweg (extensief)	Natuurlijk materiaal	Zeer goedkoop in aanleg
		Waterdoorlatend	Minder dan 10 euro
		Lage energiekost naar aanleg en onderhoud	
		Lokale ontginning vaak mogelijk	
	- Los zand is ontoegankelijk voor rolstoelgebruikers en kindrowagens Kan stoffig zijn bij droog weer	Niet aan te bevelen op niet zandig bodemtype	
		Primaire grondstof	
		Plantengroei	
		!	Landschappelijk perfect integreerbaar in zandrijke regio
Zandleem	+ Wandelpad (extensief), Mountainbikepad, Ruiterspad	Natuurlijk materiaal	Zeer goedkoop in aanleg
		Waterdoorlatend	Minder dan 10 euro
		Lage energiekost naar aanleg en onderhoud	
		-	Belangrijke onderhoudskost voor reparaties en onkruidbeheersing
	!		
		Zeer natuurlijke uitstraling	
Ternair mengsel	+ Wandelpad, fietspad, multifunctionele weg (extensief licht verkeer), parking	Waterdoorlatend	Goedkoop in aanleg
		Secundaire grondstoffen	Van 11 tot 20 euro
		Makkelijk verwerkbaar	

	-	Grote rolweerstand voor fietsers Kan stoffig zijn bij droog weer	Erosiegevoeligheid Ingroei van planten Putvorming bij intens gebruik	Belangrijke onderhoudskost voor reparaties en onkruidbeheersing
	!	Integraal toegankelijk mits goed onderhoud	Natuurlijk en sober uiterlijk	
Ongefundeerd gras	+	Wandelpad (extensief), Brandgang	Natuurlijk materiaal Waterdoorlatend Lage energiekost naar aanleg	Zeer goedkoop in aanleg Minder dan 10 euro (inclusief grondbewerkingen, gras, groencompost)
	-	Beperkte integrale toegankelijkheid, zeker in natte omstandigheden		Regelmatig maaibeheer vereist
	!	Enkel toepasbaar bij extensief gebruik		
Gefundeerd gras	+	Wandelpad, parking (extensief), picknickweide (intensief), multifunctionele weg (extensief licht verkeer)	Waterdoorlatend Natuurlijke toplaag	Van 11 tot 20 euro (inclusief teelaarde, steenslag, gras en grondbewerkingen) Extensief maaibeheer
	-	Moddervorming in de toplaag bij gebruik in natte omstandigheden	Kans op verdroging bij slechte profielopbouw	
	!	Gras kan grote rolweerstand uitoefenen, bijgevolg integrale toegankelijkheid afhankelijk van maairegime		Kan spontaan ontstaan op halfverharding mits infrezen van teelaarde + zaad
Schelpen	+	Wandelpad	Natuurlijk materiaal	Van 11 tot 20 euro

		Waterdoorlatend	
		Lage energiekost naar aanleg	
	- Scherpe kanten aan de schelpen verhoogt het risico op lek rijden door fietsers	Kan gehalte zware metalen bevatten Winning in gebieden met relatief hoge beschermingsstatus Bij nat weer kunnen deze paden modderig en dus glibberig worden, extra aandacht voor drainage is nodig	
	! Indien aangewalst integraal toegankelijk Verbrijzeling bij niet-voorzien gebruik	Ingroei planten (worteldoek aangewezen) Levensduur ca. 20 jaar Enkel relevant in de kuststreek (streekeigen materiaal)	
Kleischelpen	+ Wandelpad, fietspad	Ingroei planten beperkt door pH Eenvoudige aanleg. Milieuvriendelijk materiaal – opletten voor vervuilde fracties	Van 11 tot 20 euro
	- Scherpe kanten aan vermalen schelpen verhoogt het risico op lek rijden door fietsers	Kan gehalte zware metalen bevatten Winning in gebieden met relatief hoge beschermingsstatus Bij nat weer kunnen deze paden modderig en dus glibberig worden, extra aandacht voor drainage is nodig	
	! Integraal toegankelijk	Levensduur ca. 20 jaar Enkel relevant in de kuststreek (streekeigen materiaal)	
Natuursteenelementen	+ Wandelpad, multifunctionele weg, parking	Zeer duurzaam Herbruikbaar product Met open voeg waterdoorlatend Veel goedkopere import uit het Verre Oosten (minpunten: transport, arbeidsomstandigheden)	Zeer duur in aankoop Tegels blauwe hardsteen: meer dan 50 euro Kasseien: van 41 tot 50 euro Mozaïekkeien: meer dan 50 euro

	- Weinig comfortabel voor rolstoelgebruikers, hoewel afhankelijk van gladheid afwerking Bij regenweer of vorst vaak glad. Deze gladheid kan worden tegengegaan door het oppervlak van de natuurstenen te bewerken	Primaire grondstof Winning uitputbaar Buitenlandse import vergt veel transport	Arbeidsintensieve aanleg Belangrijke onderhoudskost voor reparaties en onkruidbeheersing
	!	Gemakkelijk herstel na kabel- en leidingwerkzaamheden Cultuurhistorisch gebruik Creatief ontwerp mogelijk volgens legpatroon	
Gespleten primaire fracties	+ Naargelang toepassing (fracties/binding/fundering) toepasselijk voor wandelpad, fietspad, parking of multifunctionele weg.	Lokale winning in België (kalksteen/porfier) of omstreken Natuurproduct Zonder binding waterdoorlatend	Relatief goedkoop in aanleg Van 11 tot 20 euro
	- Hoge rolweerstand voor fietsers bij losse grove fracties Het gebruik van gebroken silex verhoogt de kans op bandbreuk	Primaire grondstoffen Winning uitputbaar Buitenlandse import vergt veel transport Erosiegevoeligheid Hergebruik van afgespoelde fracties is vrijwel uitgesloten door vermenging en verspreiding Verwering gebeurt sowieso op termijn wat resulteert in uitloging van nutriënten zoals kalk (bvb. dolomiet), wat in nutriëntenarme omgeving negatieve invloed kan hebben. Ingroei van planten (worteldoek aangewezen)	Belangrijke onderhoudskost voor reparaties en onkruidbeheersing
	!	Toegankelijk voor rolstoelgebruikers en kinderwagens wanneer een fijne gestabiliseerde fractie toegepast wordt. Bij opvriezen	Omwille van kleurvariatie zowel integreerbaar als contrasterend

kunnen de fracties aan de banden van rolstoelen blijven kleven

Rolgrind	+	Wandelpad Parking (indien in versteviging)	Lokale winning in België (kalksteen/porfier) of omstreken	Van 11 tot 20 euro
			Natuurlijk materiaal	
			Waterdoorlatend (beperkt in het geval van leem- en stolgrind)	
	-	Ongeschikt voor rolstoelgebruikers tenzij in gebroken en gebonden vorm	Primaire grondstof, uitputbare winning Ingroei planten (worteldoek aangewezen)	Vegetatiebeheersing
	!	Leem- en stolgrind (waarvan grind in fijne fracties 0-8 mm) is in principe toegankelijk voor rolstoelgebruikers	Enkel relevant in de grindstreek (streekeigen materiaal)	
Houtsnippers en boomschors	+	Wandelpad (ook loop pistes) Speelterrein (valondergrond) enkel boomschors	Houtsnippers maken hergebruik van plaatselijk afvalmateriaal mogelijk (verhakselen)	Indien plaatselijk materiaal: minder dan 10 euro
			Boomschors wordt niet uit eigen productie gewonnen (Pinus sylvester/maritime)	Indien materiaal aangekocht dient te worden: van 11 tot 20 euro
			Hernieuwbare grondstof Water- en luchtdoorlatend	
	-	Niet toegankelijk voor rolstoelgebruikers of kinderwagens Snel modder- en plasvorming	Korte levensduur Snelle natuurlijke afbraak vormt bron van nutriënten Makkelijke ingroei van planten (worteldoek gebruiken) Stabiliteit aangetast door snelle afbraak	Intensief onderhoud is nodig (aanvullen)
	!		Natuurlijk uitzicht Verzuring van de bodem tegen te gaan door een aanleg op een kalkhoudend substraat Houtsnippers op natte bodems vermijden of drainerende fundering aanbrengen	

Houtelementen	+	Enkel als wandelpad of rolstoelpad Knuppelpaden (rondhout) Vlonderpaden (planken) Andere constructies zoals bruggen, afsluitingen, barelen, ...	Gekeurd hout is vlot verkrijgbaar Hernieuwbare grondstof Water- en luchtdoorlatend	Vlonderpad met heipalen: meer dan 50 euro
	-	Comfort kan dalen door gladheid en mosvorming	Inlandse producten nog maar beperkt op de markt Onderhevig aan verrotting (naargelang duurzaamheidsklasse) ca. 2 tot 20 jaar)	Duur in aanleg en onderhoud
	!	Vlonderpaden kunnen toegankelijk gemaakt worden voor rolstoelgebruikers (dimensies)		
Gebakken straatstenen	+	Wandelpaden Kleinschalige verhardingen Parking Pleinen	Herbruikbaar product Geproduceerd op basis van primaire grondstof. Beperkt gevoelig voor oliën en vetten Moeilijke aanhechting van mos Gemakkelijk herstel na kabel- en leidingwerkzaamheden.	Onderhoudskosten (reparaties en regulier onderhoud) beperkt
	-		Ingroei van planten mogelijk indien open voeg. In de regel niet of beperkt water- en luchtdoorlatend.	Hoge aankoopprijs Van 41 tot 50 euro Arbeidsintensieve aanleg Vegetatiebeheersing tussen de voegen
	!	In gebieden met lage verkeersintensiteit kans op onkruidgroei Gebruik vanuit cultuurhistorische oogpunt	Natuurlijke kleuren sluiten aan bij aardetinten Kleur- en vormvariatie bieden ontwerp mogelijkheden (verschillende verbanden mogelijk)	Hoge aanlegprijs afwegen ten aanzien van lange levensduur en herbruikbaarheid van steen.
Gebroken kleipuin	+	Wandelpad	Secundaire grondstof op basis van een natuurlijk product	Van 11 tot 20 euro

	Fietspad Multifunctionele weg Parking	Waterdoorlatend (vermindert met fijne fracties)	Gravel is duurder dan gebroken metselpuin (geen onzuiverheden)
	- Ruiters moeten galopperen vermijden (beschadiging van het wegdek)	Gebruik secundaire materialen in toplaag is niet conform Standaardbestek 250	Energiekost zit in vermaling van het product
	! Toegankelijk voor rolstoelgebruikers en kinderwagens wanneer een fijne gestabiliseerde fractie toegepast wordt.	Onzuiverheden (keramiek, glas, ...) zijn mogelijk in gebroken metselwerkpuin ondanks COPRO-keuring. Gravel is zuiverder. Roodbruine kleur is inherent aan het product	
Gebroken mengpuin	+ Wandelpaden Fundering	Secundaire grondstof Waterdoorlatend (vermindert met fijne fracties)	Van 11 tot 20 euro
	- Ruiters moeten galopperen vermijden (beschadiging van het wegdek). Onzuiverheden kunnen bij fietsers zorgen voor lekke banden. Door afbreken van niet-inerte materialen kan verzakking optreden.	Gebruik secundaire materialen in toplaag is niet conform Standaardbestek 250 Energiekost zit in vermaling van het product	
	! Toegankelijk voor rolstoelgebruikers en kinderwagens wanneer een fijne gestabiliseerde fractie toegepast wordt.	Onzuiverheden (keramiek, glas, ...) mogelijk ondanks BENOR-keuring Niet egaal van kleur, fracties van beton en baksteen gemengd Duidelijk herkenbaar als recyclageproduct	
Cementbeton	+ Wandelpaden Fietspaden Multifunctionele wegen	Lange levensduur (ca. 30 jaar) Geen erosiegevoeligheid Geen ingroei van planten	Ongewapend (dikte 16 cm) Van 21 tot 30 euro Ongewapend (dikte 20 cm)

	Parking		Van 21 tot 30 euro
	Pleinen		Platenbeton
			Van 11 tot 20 euro
			Lage onderhoudskost
-		Op basis van primaire of secundaire grondstoffen, maar beiden van regionale winning (beperkt transport)	Moeilijke en dure herstellingen
		Niet water- en luchtdoorlatend	
		Gevoeligheid tot barsten bij lokale verzakkingen	
!	Hoog comfortgehalte, uitgezonderd krimpvoegen	Zeer strakke begrenzing	
	Lage rolweerstand voor fietsers	Grijs en strak beton oogt zeer onnatuurlijk	
	Toegankelijk voor rolstoelgebruikers en kinderwagens	Omwille van uitvoering ter plaatse, kleurvariatie en behandelingsmogelijkheden (bvb. uitwassen) biedt dit product ontwerpende mogelijkheden	
Betonelementen	+	Wandelpaden, fietspaden, multifunctionele weg, parking, pleinen	
		Lange levensduur: ca. 15 jaar	Kostprijs is lager dan gebakken straatstenen, maar varieert oa ifv kleuring.
		Herbruikbaar product, toch kans op verkleuring	
		Geen erosiegevoeligheid	Van 21 tot 30 euro
		Waterdoorlaatbare varianten	Onderhoudskosten zijn beperkt
		Gemakkelijk herstel na kabel- en leidingwerkzaamheden	
-	Grote drainagevoegen verminderen loop- en fietscomfort. Hoe groter de elementen (minder voegen) hoe hoger het loopcomfort en fietscomfort.	Ingroei van planten mogelijk indien open voeg	Vegetatiebeheersing in de voegen
	In gebieden met lage verkeersintensiteit kans op onkruidgroei	Beperkt water- en luchtdoorlatend muv waterdoorlatende betonelementen	
	Waterdoorlatende varianten niet toepassen op rijweg tpv winplaatsen voor grondwater (of maatregelen treffen)	Opletten in de aanleg: de voegen moeten goed aansluiten voor levensduur en rijcomfort	
	Veelvuldig gebruik van dooizouten vermijden bij	Moeilijk volledig vlak te leggen	
		Geluidsoverlast indien gebruikt door gemotoriseerd verkeer	

waterdoorlatende varianten.

! Hoog comfortgehalte

Omwille van kleur- en vormvariatie biedt dit product ontwerpende mogelijkheden (verschillende verbanden mogelijk)
Niet alle gekleurde betonelementen zijn kleurvast

Gebroken
betonpuin

+ Wandelpad, fietspad, multifunctionele weg, parking

Secundaire grondstof (beperkt transport)
Over het algemeen een zuivere fractie
Waterdoorlatend

Van 11 tot 20 euro

- Ruiters moeten galopperen vermijden (beschadiging van het wegdek)

Gebruik secundaire materialen in toplaag is niet conform Standaardbestek 250

Energiekost zit in vermaling van het product
Vegetatiebeheersing

! Toegankelijk voor rolstoelgebruikers en kinderwagens wanneer een fijne gestabiliseerde fractie toegepast wordt. Onder begeleiding is steeds aangewezen.

Biedt alternatief voor gespleten primaire fracties
Beeld vergelijkbaar met grijze natuursteenfracties

Asfalt

+ Wandelpaden, fietspaden, multifunctionele weg, parking, pleinen

Lange levensduur, maar beperkter dan beton
Geen erosiegevoeligheid
Geen ingroei van planten

Beperkte aanlegkost

Van 11 tot 20 euro

- Kabel- en leidingwerkzaamheden onder asfalt zijn moeilijker fraai te herstellen.

Oliederivaat
Hoog energieverbruik bij aanleg (hoge temperatuur)
Geen hergebruik (als toplaag) mogelijk
Niet tot beperkt water- en luchtdoorlatend
Gevoelig voor opdrukking van boomwortels

Naargelang de intensiteit van gebruik zijn reparaties nodig

Geen asfalt toepassen op voetpaden in verband met opzuiging en daarmee samenhangende overlast door opspattend water

	!	Hoog comfortgehalte Lage rolweerstand voor fietsers	Grijze en onnatuurlijk strakke top laag Natuurlijke bestrijking van asfalt mogelijk met granulaten	
Gebroken asfaltpuin	+	Fundering (vermenging tot maximum 40%)	Secundaire grondstof	Minder dan 10 euro
	-		Oliederivaat Gebruik secundaire materialen in top laag is niet conform Standaardbestek 250	Energiekost zit in vermaling van het product en scheiding granulaat-bitumen door verhitting
	!			

Constructies		Gebruik	Duurzaamheid	Kostprijs
Houtelementen	+	Wandelpaden (vlonderpaden), bruggen, trappen	Voorkomt verstoring bodem Inlands materiaal mogelijk	
	-	Gevaar van gladheid bij natte omstandigheden Robinia: planken kunnen krom trekken	Relatief korte levensduur Tamme kastanje: in gekloven vorm duurzamer dan verzaagd	Hoge aanleg- en onderhoudskosten Meer dan 50 euro
	!	Maakt eerder ontoegankelijke plaatsen of gebied toegankelijk (natte locaties) In kwetsbare vegetaties wordt de recreatieve impact verlicht	Gebruik hout met duurzaamheidsklasse I of II Kan in combinatie met (semi)kunststofelementen gebruikt worden	Kosten afhankelijk van duurzaamheid hout en vochtigheid omgeving

Semi-kunststofelementen	+	Wandelpaden (vlonderpaden), bruggen, trappen, vlonders Zowel draagconstructie als planken	Voorkomt verstoring bodem Recyclage product Langere levensduur (dan hout)	Lagere onderhoudskosten, dan hout, langere levensduur
	-			Hoge aanlegkosten Meer dan 50 euro
	!	Maakt nat gebied toegankelijk	Verkrijgbaar in verschillende kleuren en oogt natuurlijk.	
Kunststofelementen	+	Wandelpaden (vlonderpaden), bruggen, trappen, vlonders Zowel draagconstructie als planken	Voorkomt verstoring bodem Recyclage product Lange levensduur	Lagere onderhoudskosten dan hout, zeer lange levensduur
	-	Elementen kunnen ingekort worden, maar dwars of langse snedes leveren problemen op door dichtheidsverschil tussen binnen- en buitenlaag		Hoge aanlegkosten Meer dan 50 euro
	!	Maakt nat gebied toegankelijk	Verkrijgbaar in verschillende kleuren en oogt natuurlijk.	
Metalen elementen	+	Bruggen, metalen vlonder, trapconstructies Als verbindingstukken, bouten, moeren en roosters, ...		
	-		Beperkte levensduur in natte omstandigheden Geen natuurlijke uitstraling	Hoge aanlegkosten Meer dan 50 euro
	!		Geen onbeperkte mogelijkheden naar vormgeving en constructie omwille van standaardmaten van de roosters	

Bind- middelen		Gebruik	Duurzaamheid	Kostprijs
Plantaardig bindmiddel	+	Wandelpad	Secundaire grondstof	Aanlegkost is zeer afhankelijk van toegepaste oppervlakte. Kostprijs grondstoffen is niet bepalend, wel onderhoud machinerie -> dagproductie en grotere oppervlaktes nastreven
		Fietspad	Water- en luchtdoorlatend	
		Multifunctionele weg	Geen erosiegevoeligheid	
	-		Vorstgevoelig	
			Planteningroei: openingen in de verharding vullen zich met stof en vormen ideale groeiplaatsen voor grassen en onkruiden	
			Niet gevoelig voor wortelopdruk	
	!	Hoog comfortgehalte	Transparante kleur	
		Lage rolweerstand voor fietsers	Kleurvariatie mogelijk (zowel integreerbaar als contrasterend)	
Synthetisch bindmiddel	+	Wandelpad	Water- en luchtdoorlatend	
		Fietspad		
		Kleine verhardingen		
	-		Gebrekkige herbruikbaarheid	
	!	Hoog comfortgehalte		
		Lage rolweerstand voor fietsers	Omwille van kleurvariatie zowel integreerbaar als contrasterend	
Bitumen	+	Fietspad		
		Multifunctionele weg		

-	Oliederivaat Gesloten verharding Hoog energieverbruik bij aanleg (hoge temperatuur)
!	Hoog comfortgehalte Lage rolweerstand voor fietsers

Verstevingingen		Gebruik	Duurzaamheid	Kostprijs
Grasbetontegels	+	Wandelpad niet gemakkelijk Fietspad niet gemakkelijk Multifunctionele noodweg Parking	Waterdoorlatend Lange levensduur (ca. 15 jaar)	Van 21 tot 30 euro
	-	Door grote openingen in tegels niet comfortabel voor wandelaar Snelle uitdroging in de zomer	Goede onderbouw voorzien om levensduur van gras in tegels te garanderen (water en licht) Gras maaien bij extensief gebruik Verzakkingen van de tegels hebben niveauverschillen als gevolg	
	!		Betonelement blijft zichtbaar in gras Veelheid aan vormen verkrijgbaar Integratie in de natuur mogelijk indien in juist toepassingsgebied	
Gras-kunststofplaten	+	Wandelpad niet gemakkelijk Fietspad niet gemakkelijk	Waterdoorlatend Lange levensduur	

		Multifunctionele noodweg Parking	Recyclageproduct (niet altijd)	
	-	Snelle uitdroging in de zomer	Moeilijk te herstellen (kale plekken in gras) Kans op verzakkingen van de platen Gevoeligheid voor wegspoelen van de teelaarde	Hoge aanlegkost Van 31 tot 40 euro
	!	Beloopbaar en/of berijdbaar gras Beloopbare en/of berijdbare granulaten	Goede onderbouw voorzien om levensduur van gras in tegels te garanderen (water en licht) Gras maaien bij extensief gebruik Enkel HDPE-platen geschikt voor zwaar verkeer Variabele mogelijkheden naargelang vulling Tegels beter geïntegreerd in vulling dan bij grasbetontegels	Kost afhankelijk van vulling
Geocellen	+	Voorkomen van erosie Fixatie funderingsmateriaal	Lange levensduur Waterdoorlatend	
	-			Hoge aanlegkost Minimaal van 11 tot 20 euro, maar duurder afhankelijk van de hoogte
	!			
Geogrid	+	Grondstabilisatie Versteving	Lange levensduur Waterdoorlatend	Minder dan 10 euro
	-			
	!	Toegankelijk maken van instabiele/verdichtingsgevoelige	Gebruik kan de benodigde hoeveelheid funderingsmateriaal	

ondergrond			drastisch reduceren en/of de drukverdeling optimaliseren	
Geotextiel	+	Tegengaan vermenging verschillende materialen Anti-worteldoek	Lange levensduur Waterdoorlatend Bij voorkeur te gebruiken bij halfverhardingen	Minder dan 10 euro
	-		Praktisch gezien niet-herbruikbaar	
	!		Door het vermijden van vermenging wordt het aanvullen met allochtoon materiaal op termijn gereduceerd	
Kunststof matjes	+	Parking, wegen	Water en lucht doorlaatbaar Relatief eenvoudig te herstellen In principe ook herbruikbaar	?
	-		Kunststof wordt met zand en teelaarde vermengd. Vermenging met autochtone grond is enkel aangewezen in geval van goede drainage.	Hoge aanlegkost
	!		Vezels zijn niet zichtbaar in grastapijt	

Opsluitingen	Gebruik	Duurzaamheid	Kostprijs
+	Wandelpaden, fietspaden, parking, pleinen gemaakt van losliggend materiaal of elementenverharding	Opsluitingen verhinderen dat verhardingsmateriaal naar de omgeving uitdeint	Beton, hout, metaal en natuursteen (van laag naar hoog) Kosten gekoppeld aan beheer van de randen verminderen bij gebruik van boordsteen
-	Betonnen boordstenen kunnen ook verlaagd gesteld worden zodat deze niet zichtbaar zijn, maar wel de verharding (betonstraatstenen bijvoorbeeld) opsluiten.	Omwille van contact met ondergrond is hout minder duurzaam dan andere randen Opsluitingen die uitsteken tov het grondoppervlak worden algemeen als lelijk ervaren. Enkel in parkomgevingen te gebruiken als decoratief element. In andere gevallen moet de toepassing beperkt worden om de fysische uitvoering mogelijk te maken, bvb. bij een verhoogde watertafel of op hellingen.	
!	Een rand kan een functie hebben naar geleiding van slechthzienden. In de meeste gevallen wordt het echter als een inefficiënte geleidingsmethode beschouwd om gebruikers op een pad te houden	Het gebruik van opsluitingen accentueert de belijning van een pad en maakt het ontwerp bijvoorbeeld strakker, wat afbreuk doet aan de natuurlijkheid van de omgeving. In parkomgevingen en in de nabijheid van infrastructuurelementen (bvb. afboording valzone bij speeltoestellen, verharding nabij zitbank, ...) kunnen ze op die manier inspelen op de vormgeving en de stabiliteit van verhardingen vergroten.	De kostprijs is te overwegen met de uitstraling. Geen opsluiting in natuurlijke omgeving maakt verharding goedkoper.